Pr. dr. LEON DURĂ

ÎMPĂRĂŢIA CERURILOR

Consilieri editoriali:
dr. Melania Dură
Alexandru Dură

Coperta şi tehnoredactare computerizată:
Valentin Piţigoi

Coperta: **Iordan** (Matei 3, 13)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
DURĂ, LEON
Împărăţia cerurilor / Leon Dură – Râmnicu Vâlcea: Logos, 2007

ISBN (10) 973-86946-6-3; ISBN (13) 978-973-86946-6-8

2

© Editura LOGOS Râmnicu Vâlcea

Pr. dr. LEON DURĂ

ÎMPĂRĂŢIA CERURILOR

Editura LOGOS
Râmnicu-Vâlcea, 2007

Iubite Părinte Leon,

…M-a bucurat volumul de Teatru proaspăt apărut, în mare parte inspirat din paginile Scripturii. Sunt în posesia şi a celorlalte volume apărute anterior. Îţi mulţumesc pentru neuitare şi voi fi bucuros să primesc în continuare tot ce vei mai publica. Vechiul Testament se dovedeşte o foarte bună şi bogată sursă de inspiraţie. Bibliografia vechitestamentară va folosi cu siguranţă tinerilor elevi şi studenţi în Teologie.

Dumnezeu să-ţi ţină harul!

Pr. Prof. Univ.
Dr. Dumitru Abrudan

Prolog*

Boaba aprinsă de muştar sărea pe obrazul îmbujorat al evreului care citea din Tora. Hârtia îngălbenită semăna cu o scrisoare păstrată într-o laviţă de război. Afară ningea şi vorbele sacre aminteau (celor încarceraţi) de înmormântare unui popor. Haina lui neagră devenise cenuşie. În buzunarul ei găsise câteva pagini din Tora. Norişorul de praf de pe caldarâmul din faţa sinagogii (care era în flăcări) ascunsese steaua în şase colţuri şi paginile cu pricina. Iosua măsura camera-holocaust cu privirea, rostogolind printre coloanele de maşini militare cuvântul lui Iahve. Încarcerat pe motiv că este evreu, Iosua, fără să ştie, devenea ardere de tot pentru istoria evreiască a suferinţei. Mirosul de bună mireasmă duhovnicească trebuia să iasă (de această dată) pe furnalele crematoriului electric. Acum, în lagărul de concentrare, se întâmpla cu el ceva de neînchipuit. El, evreu ateu, simţea cum un grăunte de muştar încolţea în inima-i obosită. Moise urca pe munte şi odată cu el nădejdea unui popor ales. Fiecare pagină citită din Tora, îl ducea pe Iosua la poalele muntelui Sinai. Fără reflexe condiţionate, mută foile dintr-o mână în alta şi începu să scrie pe dosul lor:

«Miez de fiinţă divină încărcat de lumină, aşează-Te pe policandru, vorbeşte-mi în taină, asemenea gândului ascuns, în care fericirea se risipeşte, precum timpul în univers. Muzica altarului divin aduce roua pe pământ, ropote

* Vezi Pr. dr. Leon Dură, *Pomul vieţii*, Edit. Logos, Rm. Vâlcea, 2005, p. 33 ş.u.

de ploaie spală piatra în care Tu ai cioplit Legea. Se vede şi acum muntele Sinai fumegând. Din clipă în clipă, cad din Cer bucăţi de stele poleite în iubire. Tremură în mine întreg universul creat de Tine, mâna care o ţin ascunsă între stele. Departe, în Cer, aproape de Tine, un copil e mângâiat de îngeri îmbrăcaţi în iubire eternă. Numai acolo, pe înălţimi de munte, „a rostit Domnul înaintea lui Moise":

„Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, care te-a scos din pământul Egiptului şi din casa robiei.

Să nu ai alţi dumnezei afară de Mine.

Să nu-ţi faci chip cioplit… Să nu te închini lor.

Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deşert…

Adu-ţi aminte de ziua odihnei, ca s-o sfinţeşti.

Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta…

Să nu ucizi!

Să nu fi desfrânat!

Să nu furi!

Să nu mărturiseşti strâmb împotriva aproapelui tău!

Să nu doreşti casa aproapelui tău;… şi nimic din câte are aproapele tău."

Sunt năpădit de raze de lumină cerească şi blocuri mari de piatră se rostogolesc… Jos, la poale de munte, un Templu, locuit de heruvimi şi serafimi, sfidează moartea şi aşteaptă sacrificiul împăcării. Poporul se opreşte din mers şi culege mana cerească; e ospăţul pregătit de îngerii Domnului într-o clipă de detaşare şi de aducere aminte; deşertul găzduieşte poporul ales.

Miez de fiinţă divină încărcat de lumină, aşează-Te pe policandru, vorbeşte-mi în taină de acest popor ales de Dumnezeu; învăţă-mă să devin lumină.

„Iar Muntele Sinai fumega tot, Se pogorâse Dumnezeu pe el în foc; şi se ridica de pe el fum, ca fumul dintr-un cuptor, şi tot muntele se cutremura puternic.”

Triumfa iubirea în pustie, candelabrul cu şapte braţe apropia Cerul de pământ; lumina învingea întunericul, iar satana se ducea-n adânc; se făcea nevăzut.»

Mâinile lui Iosua căzură neputincioase. Se simţea ca un pomişor în plină furtună. Emoţionat, încercă să îngenunche; se simţea cu adevărat îngenuncheat. Afară se auzeau lătrăturile sălbatice ale câinilor de pază. Cuprins de o mare tristeţe, vru să se aşeze… Ochii lui se opriră cu repeziciune peste paginile sacre căzute pe pământ. Abia înţelegea ce se întâmplă cu el; când citii:

„Eu sunt Dumnezeul tatălui tău, Dumnezeul lui Avraam şi Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacov!... Eu voi fi cu tine…”

Iosua îşi dădu (deodată) seama că, pentru el, cuvintele acelea au devenit Lege… În sfârşit şi-a amintit că este evreu; că este ales de Dumnezeu!

I

Din mulţimea popoarelor lumii antice şi contemporane, poporul evreu îşi revendică chemarea de: popor ales de Dumnezeu. (vezi Facerea cap. 12) Nici un alt neam nu-şi poate demonstra legătura finţială (istorică) cu Creatorul, aşa cum (a făcut) face Israel. El împleteşte actul sacru al revelaţiei cu ieşirea patriarhului Avraam din Urul Caldeei, continuând periplul istoric cu cele 12 seminţii ale patriarhului Iacov (Israel) în Canaan. Ţara promisă de Yahve lui Israel. «Acolo S-a arătat Domnul lui Avram şi I-a zis: Ţara asta o voi da urmaşilor tăi» (Facerea 12, 7). «De acolo a pornit el spre muntele care e la răsărit de Betel, şi şi-a întins acolo cortul aşa, încât Betelul era la apus, iar Hai, la Răsărit. A zidit acolo un jertfelnic Domnului şi s-a închinat Domnului, Celui ce i Se arătase» (Facerea 12, 8). De acum începe istoria scrisă a poporului evreu, iar ridicarea jertfelnicului de către Avraam – «Celui ce i se arătase» – rămâne mărturie pentru ceea ce avea să devină fiii celui ales de Dumnezeu: „izvor de binecuvântare" (Facerea 12, 2).

Prin jertfelnic, Domnul se făcea prezent (continuu) în faţa ochilor patriarhului Avraam. Alegerea locului de zidire a jertfelnicului nu era întâmplătoare. Avraam continua tradiţia istorică a umanităţii în devenire. Jertfa lui Cain şi cea a lui Abel – primii copii ai protopărinţilor – a fost adusă pe înălţimile colinelor. Cuvintele adresate de Cain către fratele său, Abel, ne fac să deducem forma reliefului pe care a fost adusă „jertfa lui Dumnezeu". (vezi Facerea cap. 4: „să ieşim la câmp!")

Rătăcirea lui Cain a făcut ca răutatea oamenilor să se mărească pe pământ şi inima lor să se îndrepte spre cele rele şi neplăcute Creatorului. Numai apa potopului avea să spele ruşinea urmaşilor lui Cain.

După încetarea potopului: «…a făcut Noe un jertfelnic Domnului…», tot pe culmile înalte, potrivit tradiţiei. (Vezi Paul Johnson*, O Istorie a Evreilor*, Edit. Hasefer, Bucureşti, 2003). O singură dată «oamenii au găsit în ţara Sennar un şes şi au descălecat acolo» pentru a face «un turn al cărui vârf să ajungă la cer» (Facerea 11, 2, 4). Nu se arăta slava, măreţia Creatorului, prin colina înaltă a patriarhului Avraam. Şesul, micimea oamenilor în faţa Domnului, încerca să se ridice printr-un turn la ceruri, pentru ca ei să-şi facă „faimă". Se anula astfel raportul dintre creatură şi Creator. De aceea: «i-a împrăştiat Domnul de acolo în tot pământul şi au încetat de a mai zidi cetatea şi turnul» (Facerea 11, 8).

Sfânta Scriptură a Primului Testament ne prezintă altarele de jertfă ridicate pe vârfuri de coline de către patriarhii: Avraam, Isaac, Iacov – ca pe nişte locuri binecuvântate, sacre, prin intermediul cărora se făcea ce-i plăcut înaintea lui Dumnezeu (Facerea 17, 1).

După revenirea poporului evreu în Canaan, din exilul egiptean, Cortul Sfânt va fi aşezat în Silo şi apoi în Betel (Casa Domnului); tot pe vârfuri de coline. Colina sublinia măreţia Creatorului şi nicidecum apropierea (prin înălţimea colinei) de ceruri. Domnul Dumnezeu al poporului ales sălăşluia pe aripile întinse ale heruvimilor care străjuiau Chivotul Legii din Sfânta Sfintelor, din Cortul Sfânt.

Ca o confirmare hotărâtoare a acestei practici, Templul lui Solomon – construcţie cerută de Dumnezeul Savaot (I Paralipomena cap. 17) – va fi zidit pe muntele (colina) Moria, Muntele Sionului; măreţia Domnului Savaot (II Regi cap. 24; II Paralipomena 3, 1).

«Solomon – scrie un teolog al Istoriei Religiilor – şi-a construit templul pe un pinten stâncos al muntelui Sion. Acesta era deja un loc sacru în tradiţia iebusită, având aceeaşi semnificaţie cosmică ca şi misteriosul munte Ţafon din nord, din mitologia cannaneiană, care era casa lui El-Elyon.»

Textul biblic din Cartea I Cronici cap. 28, v. 10-19 ne aduce la cunoştinţă faptul că David a fost ales de Domnul să zidească „locaş sfinţeniei Lui". «Dar pentru că David era un rege militar, iar Templul era dedicat păcii, Dumnezeu nu i-a îngăduit lui David să-l zidească. Această sarcină i-a fost încredinţată fiului său, Solomon» (Max I, *Dimont, Evreii, Dumnezeu şi Istoria*, Edit. Hasefer, Bucureşti, 1997, p. 55).

Înţelegem noi, oameni ai mileniului trei, că ceea ce urma să zidească regele Solomon era locaşul Domnului, cerut de Însuşi «Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac, Dumnezeul lui Iacov» (Ieşirea 3, 15).

Focul ceresc care s-a pogorât pe jertfele de împăcare aduse de regele David (pe jertfelnicul ridicat pe aria cumpărată de proroc de la Aravna Iebuseul (I Cronici 21, 15-26), precum şi prezenţa norului care a umplut Templul Domnului – după ce a avut loc sfinţirea locaşului Domnului Savaot – confirmă hotărârea Celui Preaînalt de a I se zidi „locaş sfinţeniei Lui".

Potrivit unui exeget român, «o dată identificată aria lui Ornan cu locul Templului, Cronicarul înfăptuieşte o a doua abordare midraşică, numai puţin importantă decât prima, adică identificarea locului Templului cu muntele Moria, locul vestitei jertfe a lui Abraham (cf. Facerea 22, 2-14), identificare ce era de fapt admisă ca atare de toţi în perioada postexilică» (Vladimir Petercă, *Regele Solomon în Biblia ebraică şi în cea grecească. Contribuţii la studiul conceptului de midraş*, Edit. Polirom, Iaşi, 1999, p. 86).

Faptul că prin teofanie, Domnul Însuşi participa la zidirea Templului de pe muntele Moria, Muntele Sionului, ne îndreptăţeşte să susţinem sintagma: Muntele Sionului – Centrul Sacru al Universului.

Locurile considerate sacre de către populaţiile păgâne antice se identificau cu prezenţa imanentă a unei divinităţi plăsmuite de mintea omenească rătăcită în necunoaştere. În Templul de la Ierusalim avem de a face (şi astăzi) cu prezenţa reală a Domnului Savaot. Dumnezeul cel Adevărat, Unic şi Etern: Dumnezeul patriarhului Avraam: «Eu sunt Dumnezeul cel Atotputernic; fă ce-i plăcut înaintea Mea şi fii fără prihană» (Facerea 17, 1). (Vezi Rev. Prof. Dr. Dură Nicolae, *Le Régime de la Synodalité selon la législation canonique conciliere, oecuménique, du Ier millénaire*, Edit. Amtist 92, Bucureşti, 1999).

Considerat centrul universului şi „asix mundi" de către fiii lui Avraam de pretutindeni, Templul din Ierusalim devenea esenţa vitală a poporului evreu; locaşul sacru în care sălăşluia Domnul: «Fi-va locaşul Meu la ei şi voi fi Dumnezeul lor, iar ei vor fi poporul Meu.

Atunci vor şti popoarele că Eu sunt Domnul Care sfinţeşte pe Israel, când locaşul Meu va fi veşnic în mijlocul lor» (Iezechiel 37, 27-28).

Mai mult, «Legenda spune că asemenea embrionului care se dezvoltă din mijloc spre exterior, tot aşa Dumnezeu construieşte pământul concentric, în jurul acestei Pietre, Centrul Pământului. Şi aşa cum embrionul îşi primeşte hrana din centru, aşa întregul pământ primeşte apele ce-l hrănesc, din mijlocul său. Apele Adâncului şerpuiesc sub Piatra de Temelie la o adâncime de o mie de coţi, şi mai jos atinge trunchiul creat de el, după cum spune legenda, în zilele creaţiei. Astfel, când libaţiunile s-au scurs din cupe pe altar, ele au ajuns imediat în apele Adâncului, îndeplinindu-şi misiunea. Observăm aici un întreg complex de idei, care leagă structurile şi ritualurile Templului cu creaţia şi hrănirea întregului univers, dar ca centru sau ca piatră de temelie, Templul şi Muntele Sion ocupă poziţia de centru a tuturor lucrurilor» (Pr. Dr. Ioan Stancu, *Templul din Ierusalim. Fenomenologia Spaţiului Sacru*, Edit. Tiparg, Piteşti, 1999, p. 31).

Considerat viaţa însăşi a poporului evreu, comparaţia cu „embrionul care se dezvoltă" din mijloc spre exterior, cu construirea de către Dumnezeu a pământului (concentric) în jurul Pietrei pe care a fost zidit Templul, rămâne grăitoare până astăzi, la început de mileniu trei. Faptul că evreii sunt încredinţaţi – ca popor ales – că rezidirea Templului din Ierusalim (cel de-al treilea) este o datorie sfântă a fiecărui israelian, oriunde ar trăi el, ne face să înţelegem cuvintele profetului Amos: «În ziua aceea voi ridica cortul cel căzut al lui David şi voi drege spărturile lui şi dărâmăturile le voi ridica la loc şi-l voi zidi ca în

vremurile cele dintru început (…)» (Amos 9, 11). Numai atunci poporul ales va zice odată cu profetul Avacum: «eu voi tresălta de veselie în Domnul, bucura-mă-voi de Dumnezeu, Mântuitorul meu!» (Avacum 3, 18).

Până la împlinirea acestor profeţii, poporul biblic, şi împreună cu el: popoarele lumii, vor trăi (an de an) abandonul Celui Atotputernic, pacea se va lăsa aşteptată pe pământ, pentru că „jertfa cea de-a pururi" a încetat, iar „urâciunea pustiirii" se face tot mai prezentă printre neamurile care au primit pe Hristos. Piatra din capul unghiului (cf. Fapte 4, 15; Efes. 2, 20), Iisus Hristos, rămâne Fiul Omului, Fiul lui Israel. Întreabă Apostolul Pavel: «Oare lepădat-a Dumnezeu pe poporul Său?» Şi răspunde (tot Apostolul): «Nicidecum!» (Romani 11, 1). Dacă refuzăm să acceptăm acest adevăr scripturistic, atunci trebuie (creştinii şi musulmanii) să ne pregătim să primim şi consecinţele. Iată ce ne spune profetul Daniel: «Va mai ţine o vreme, vremuri şi jumătate de vreme, iar când se va isprăvi de sfărâmat puterea poporului celui sfânt, atunci vor lua sfârşit toate acestea (…) şi va începe urâciunea pustiirii (…) Dar în vremea aceea, poporul tău va fi mântuit şi anume oricine va fi găsit scris în carte» (Daniel cap. 12).

Creştinii au legat viziunea profetică din Apocalipsă, asupra Ierusalimului şi Templului (cf. Apocalipsa 21, 2, 22), de proorocia despre Iuda şi Ierusalim a profetului mesianic Isaia, care zice: «Fi-a în vremurile cele de pe urmă, că muntele templului Domnului va fi întărit peste vârfurile munţilor şi se va ridica pe deasupra dealurilor. Şi toate popoarele vor curge într-acolo.

Multe popoare vor veni şi vor zice: Veniţi să ne suim în muntele Domnului, în casa Dumnezeului lui Iacov, ca El să ne înveţe căile Sale şi să mergem pe cărările Sale. Căci din Sion va ieşi legea şi cuvântul lui Dumnezeu din Ierusalim.

El va judeca neamurile şi la popoare fără de număr va de legile Sale. Preface-voi săbiile în fiare de pluguri şi lăncile lor în cosoare. Nici un neam nu va mai ridica sabia împotriva altuia şi nu vor mai învăţa războiul.

Voi, cei din casa lui Iacov, veniţi să umblăm în lumina Domnului!» (Isaia 2, 2-5).

Observăm, noi, creştini ai mileniului trei, că omenirea (încă) n-a prefăcut tancurile în tractoare şi nici rachetele de război în autobuze… Iar fiii lui Israel (încă) mai aşteaptă venirea lui Mesia; într-un Templu nou, pe Muntele Domnului Savaot, Muntele Sionului – Centrul Sacru al Universului.

II

În Apusul Europei, Thomas Robert Maltus (1766-1834), preot anglican, s-a impus prin teoria care-i poartă şi astăzi numele: maltusianismul.

Prin ce se remarca teoria maltusianistă şi ce aducea nou într-o Europă ieşită dintr-un Ev Mediu capricios şi plin de războaie, vom încerca să explicăm în cele ce urmează.

Thomas Robert Maltus, după căutări constante, atât în plan religios cât şi filosofic şi economic, se declară (deschis) pentru război; împotriva înmulţirii neamului omenesc. Teoria lui încerca să explice neputinţa terrei de a alimenta o populaţie care creşte în ordine geometrică, respectiv: 1, 2, 4, 6, 8, 10 etc.; în timp ce resursele de hrană necesare exploziei demografice cunosc o creştere aritmetică: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 etc. Această neconcordanţă existentă între creşterea populaţiei pe terra şi resursele de hrană necesare atrage după sine un haos total la nivel planetar.

Preotul anglican, prin teoria maltusianistă, aducea şi antidotul necesar respectivei neconcordanţe. Potrivit lui, războiul provocat la comandă ar diminua riscul suprapopulării terrei şi astfel s-ar rezolva problema alimentară a populaţiei supravieţuitoare.

Teoria anglicanului Thomas Robert Maltus a fost primită cu mare entuziasm de cercurile interesate să dezvolte industria de armament. Ceea ce va aduce teoreticianului gradul de profesor universitar în ştiinţele economice. (Apud *Teologia Morală Ortodoxă* – vol. II, Edit. I.B.M., Bucureşti, 1980).

Şi la început de mileniu trei, teoria maltusianistă reactivează prin adepţii neomaltusianişti, care sunt radicali şi cu totul împotriva perpetuării (în condiţii normale) a populaţiei pe terra.

Neomaltusianismul recomandă ca metode diabolice: «frauda sexuală, manopere anticoncepţionale, avortul şi celibatul (…). Castrarea pe cale operatorie, sterilizarea chimică şi izolarea femeilor de bărbaţi până la o anumită vârstă» (Ibidem, pag. 146).

Având ca puncte de reper Sfânta Tradiţie şi Sfânta Scriptură, un ierarh ortodox răspundea astfel provocării neomaltusianiste: «…Pronia divină îmbrăţişează toată natura şi pe oameni» (Ibidem, pag. 146)

În Sfânta Evanghelie după Matei, Mântuitorul spune: «De aceea zic vouă: Nu vă îngrijiţi pentru sufletul vostru ce veţi mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veţi îmbrăca; au nu este sufletul mai mult decât hrana şi trupul decât îmbrăcămintea (…), ştie doar Tatăl vostru Cel ceresc că aveţi nevoie de ele» (Matei 6, 25-34).

Cu toate argumentele aduse de Biserică, atât din Sfânta Tradiţie (vezi: canoanele 9 şi 10 de la Gangra; canoanele 2 şi 8 ale Sf. Vasile cel Mare; Tertulian-Apologeticum), cât şi din Sfânta Scriptură: «Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema» (Matei 5, 9) – s-au ridicat voci care şi-au însuşit Legea Talionului ca punct de plecare pentru a ajunge la maltusianism şi neomaltusianism.

* *

*

Ce este (de fapt) Legea Talionului?

La capitolul 21 din Cartea Ieşirea ne vom opri asupra versetelor 24 şi 25: «Ochi pentru ochi, dintre pentru dinte, mână pentru mână, picior pentru picior, arsură pentru arsură, rană pentru rană, vânătaie pentru vânătaie». Aceasta este Legea Talionului!

Când teologii creştini au încercat să facă o exegeză pertinentă şi conformă cerinţelor hermeneutice, ei au identificat Legea Talionului, drept legea care îndepărtează pe creştini de evrei şi pe Mântuitorul de Legea Veche. Afirmaţie (susţinem noi) cât se poate de falsă.

Cunoaştem din scrierile eruditului evreu Josephus Flavius (sec. I d.Hr.) („Antichităţile Iudaice şi Războiul Iudeilor") viaţa de familie, dreptul mozaic, precum şi preceptele legate de cultul iudaic.

Sfânta Scriptură a Vechiului Testament confirmă existenţa, pentru viaţa spirituală (şi materială) a fiilor lui Israel, a Legii primită de Moise de la Dumnezeul Savaot pe muntele Sinai: Cele 10 porunci. (cf. Ieşirea cap. 20) Alături de Legea pozitivă divină, ca fond al dreptului mozaic, Sfânta Scriptură confirmă şi obiceiul pământului în care a revenit poporul ales după exilul egiptean, Canaanul. Acest obicei al pământului, respectat de canaaniţi şi filisteni, determina pe legiuitorul Moise să-l includă în forma, în relaţia dintre evrei şi celelalte neamuri, îndemânând poporului Domnului Savaot să nu uite niciodată fondul dreptului mozaic: Cele 10 Porunci. Obiceiul pământului respectat de popoarele politeiste aflate în Canaanul dat de Domnul Dumnezeu lui Avraam şi urmaşilor săi, poporului evreu (cf. Facerea cap. 12), se regăsea în Legea Talionului.

Cele câteva sute de ani petrecute de poporul evreu în exilul egiptean, nu au fost suficiente pentru a şterge me-

moria fiilor lui Israel. Cananul rămânea în inima poporului drept Pământul promis lor de Însuşi Dumnezeu. Când Moise trimite iscoade pentru a cerceta Canaanul postexilic (Numerii cap. 13), fiii lui Enac, precum şi Canaaneii, Amoreii şi ceilalţi se conduceau după un obicei al lor: Legea Talionului.

Din această cauză vom vedea pe Însuşi Domnul Dumnezeu că va trimite pe îngerul Său să izgonească «pe Canaanei, pe Amorei, pe Hetei, pe Ferezei, pe Gheorghesei, pe Hevei şi pe Iebusei,

Şi te voi duce în ţara unde curge lapte şi miere (…)» (Ieşirea 33, 2-3); Canaanul lui Avraam, Isaac şi Iacov* (cf. Ieşirea 3, 6).

Rămasă ca formă a dreptului mozaic, Legea Talionului este diluată în întregime de Legea morală pozitivă a Primului Testament, Cele 10 Porunci. În această perspectivă trebuie să privim raportul dintre creştini şi evrei; dintre Iisus Hristos şi Prima Lege, Legea lui Moise.

Mai mult, adepţii neomaltusianismului, încercând să apropie concepţia lor despre viaţă de Legea Talionului, se vor izbi tot timpul de porunca a şasea din Decalog: „Să nu ucizi!" (cf. Ieşirea cap. 20 şi Deuteronom cap. 5), anulând maltusianismul „pour toujours".

---

* De menţionat faptul că profetul Moise prevăzuse pentru fiii lui Israel – care cădeau sub incidenţa Legii Talionului – şase cetăţi în care, respectivii evrei, se puteau refugia. Trăind într-una din cetăţile respective, tot restul vieţii lor, inculpaţii nu mai suportau prescripţiile respectivei legi, Legea Talionului. (Vezi Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Diac. Prof. Dr. Emilian Cornițescu, *Arheologia Biblică*, Edit. I.B.M., Bucureşti, 1994) Această măsură luată de Moise reglementa numai relaţia care trebuia să existe între fiii lui Israel.

III

Mărturia Sfântului Ioan Botezătorul despre Mielul lui Dumnezeu aducea bucurie printre neamuri: „A doua zi a văzut Ioan pe Iisus venind către el şi a zis: Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatele lumii”[1]. În această perspectivă mântuitoare putem înţelege cuvintele Domnului Iisus Hristos: „Şi răspunzând, Iisus a zis către el: Lasă acum, că aşa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea. Atunci L-a lăsat”[2].

În calitatea Sa de Arhiereu, Domnul Iisus Hristos luase asupra firii Sale omeneşti neascultarea neamurilor întregului pământ. Pentru a începe opera Sa mântuitoare, Iisus Hristos trebuia să accepte să fie botezat de Ioan. Impecabilitatea, lipsa de păcat şi naşterea supranaturală, în Persoana divino-umană a Mântuitorului, îndreptăţeau pe Înainte-Mergătorul să întrebe: „Eu am trebuinţă să fiu botezat de Tine, şi Tu vii la mine?”.

Mântuirea obiectivă, respectiv: eliberarea din robia neascultării protopărinţilor şi obţinerea nemuririi, Mântuitorul o începe prin primirea botezului în apele Iordanului şi o desăvârşeşte – pentru întreg neamul omenesc – prin patimile, răstignirea şi Învierea Sa din morţi.

„Şi S-a răstignit pentru noi…”[3] S-a răstignit (deci) şi nu a fost răstignit. Firea umană din Persoana Mântuitorului accepta răstignirea, aşa cum (mai înainte) acceptase bo-

[1] Ioan 2, 9.
[2] Matei 3, 15.
[3] Vezi *Simbolul de Credinţă*.

tezul de la Ioan, smerindu-se pe Sine, „făcându-Se asemenea oamenilor, şi la înfăţişare aflându-Se ca un om”[1].

Intrat în apele Iordanului, Iisus confirma (şi) validitatea practicii evreilor; practică legată de primirea prozeliţilor în rândul fiilor lui Israel. Două erau modalităţile prin care prozeliţii[2] erau primiţi la Templu şi la sinagogă, anume:

1) prozeliţii care acceptau să primească ritualul tăierii împrejur: „semnul legământului dintre Mine şi voi”[3];

2) prozeliţii care primeau botezul (cu apă) pocăinţei.

Şi prima şi a doua categorie de prozeliţi erau primiţi în „tinda” sinagogii ca vrednici urmaşi ai lui Avraam: „Iar tu şi urmaşii tăi din neam în neam să păziţi legământul Meu”[4].

Când Ioan Botezătorul, în pustie, a ieşit să propovăduiască botezul pocăinţei pentru cei căzuţi în necunoaştere, societatea ebraică uitase cuvintele profetului Isaia: „Iată Eu trimit îngerul Meu înaintea feţei Tale, care va pregăti calea Ta”[5].

O fracţiune dintre fiii lui Israel – deşi aflaţi sub Lege – îşi duceau viaţa în neascultare. Pe aceeaşi iudei, Ioan îi considera prozeliţi (ca şi prozeliţi). Ei cunoşteau preceptele Legii lui Moise dar nu le înfăptuiau în viaţa socială. Pe aceştia, Ioan Botezătorul, Înainte-Mergătorul, trebuia să-i pregătească pentru venirea lui Mesia. Ceilalţi iu-

[1] Filipeni 2, 7.

[2] Vezi Pr. Prof. Dr. Emilian Corniţescu, Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, *Arheologia Biblică*, Edit. I.B.M., Bucureşti, 1998.

[3] Facerea 17, 11.

[4] Facerea 17, 9.

[5] Marcu 1, 2.

dei – cei apropiaţi de Templu şi de Sinagogă – aşteptau pe Mesia. Ei cunoşteau legea şi Profeţii. Cum făcea Ioan această pregătire? Prin aplicarea botezului pocăinţei. Pentru Ioan Botezătorul nu era suficient să fi circumcis, trebuia să trăieşti conform Legii primită de profetul Moise pe Muntele Horeb. Numai astfel ne explicăm cuvintele proorocului Ioan: „Să nu credeţi că puteţi zice în voi înşivă: Părinte avem pe Avraam, căci vă spun că Dumnezeu poate din pietrele acestea să ridice fii lui Avraam.

Iată securea stă la rădăcina pomilor şi tot pomul care nu face roadă bună se taie şi se aruncă în foc”[1].

În ochii Sfântului Ioan, neascultarea amorţea conştiinţa conaţionalilor săi; legământul încheiat de Yahve cu patriarhul Avraam (cf. Facerea cap. 17). Se cuvenea conştientizarea iudeilor căzuţi în neascultare şi reprimirea lor sub Legea lui Moise. Numai în această stare spirituală ei puteau primi pe Mesia. Această reprimire, Înainte-Mergătorul o înfăptuia prin botezul pocăinţei; botezul aplicat prozeliţilor. În acest stadiu al desfăşurării evenimentelor scripturistice – descrise cu acrivie de evanghelişti (cf. Matei cap. 3; Marcu cap. 1; Luca cap. 3; Ioan cap. 1) – nu se poate afirma teologic (confesional) intenţia lui Ioan Botezătorul de a scoate de sub Legea lui Moise – prin botezul pocăinţei – pe iudeii căzuţi în neascultare. Proorocul Ioan încerca să-şi conştientizeze conaţionalii de prezenţa Celui aşteptat: „Vine în urma mea Cel ce este mai tare decât mine (…). Eu v-am botezat pe voi cu apă, El însă vă va boteza cu Duhul Sfânt”[2]. Botezul lui Ioan nu era un botez creştin; cel care îl primea nu devenea ucenic al lui Hristos,

[1] Matei 3, 9-10.
[2] Marcu 1, 7-8.

ci un iudeu pregătit pentru a primi pe Cel proorocit de profeţii Primului Testament (Cf. Isaia şi Maleahi). Nu îi era dat lui Ioan să boteze cu Duhul Sfânt: „Acela este Cel ce botează cu Duh Sfânt”[1]. Numai după ce Iisus Hristos a primit a se boteza în apele Iordanului, Duhul Sfânt – Dumnezeu Sfinţitorul – se face cunoscut – ca a Treia Persoană a Sfintei Treimi – în ochii minţii şi (apoi) în mărturisirea Sfântului Ioan Botezătorul. Duhul Domnului, Duhul Sfânt, nu s-a ivit la întâmplare!... Numai după ce Iisus S-a rugat[2], Duhul Sfânt a purces de la Tatăl: „Şi după ce s-a botezat tot poporul, botezându-Se şi Iisus şi rugându-Se, s-a deschis cerul, Şi S-a coborât Duhul Sfânt peste El, în chip trupesc, ca un porumbel, şi s-a făcut glas din cer: Tu eşti Fiul Meu Cel iubit, întru Tine am binevoit”[3].

Imitând pe Hristos, creştinii ortodocşi – la Sfânta Liturghie – (preoţii în Sfântul altar) citesc epicleza (rugăciunea de invocare a Duhului Sfânt) pentru transformarea cinstitelor daruri în adevărat Trupul şi adevărat Sângele Domnului Iisus Hristos. Mai mult, în Simbolul de Credinţă ortodox este specificată purcederea Duhului Sfânt de la Tatăl: „Care de la Tatăl purcede; Cele ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit…”. Însuşi Iisus Hristos S-a rugat la Tatăl (Cf. Luca 3, 21) „şi S-a coborât Duhul Sfânt peste El”. Mântuitorul aducea iertare pentru întreg neamul omenesc: „…Şi s-a făcut glas din ceruri: Tu eşti Fiul Meu cel Iubit, întru Tine am binevoit”[4].

---

[1] Ioan 1, 33.

[2] Vezi Origen, *Despre Rugăciune*, Edit. Herald, Bucureşti, 2006.

[3] Luca 3, 21-22.

[4] Marcu 1, 11.

Mărturia lui Ioan în faţa celor pe care îi boteza rămânea peste veacuri: provocare pentru iudei; adevăr pentru creştini: „Şi a mărturisit Ioan zicând: Am văzut Duhul coborându-Se, din cer, ca un porumbel şi a rămas peste El”[1]. Nu Domnul Iisus Hristos trimisese pe Ioan să boteze cu apă pe iudeii căzuţi în neascultare!... Ioan nu cunoştea (faţă către faţă) pe Mesia: „Şi eu nu-L cunoşteam pe El, dar Cel ce m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: Peste Care vei vedea Duhul coborându-se şi rămânând peste El, Acela este Cel ce botează cu Duhul Sfânt”[2]. Cât de greu devenea de înţeles (pentru cei de sub Lege) prezenţa Domnului Dumnezeu Savaot în Trei Ipostase: Trei Persoane; Un Singur Dumnezeu[3]. Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt. Iată taina cea mare adusă de Fiul în lume!...

După cum citim în cartea Faptele Apostolilor, Domnul Iisus Hristos va boteza (la Cinzecime) pe cei doisprezece cu Duhul Sfânt purces de la Tatăl: „Şi când a sosit ziua Cincizecimii, erau toţi împreună în acelaşi loc.

---

[1] Ioan 1, 32.

[2] Ioan 1, 33.

[3] Vezi Sfântul Augustin, *Opera Omnia. Sentinţe Alese*, vol. I-VIII, Ediţie bilingvă, Edit. Dacia, Cluj-Napoca, 2005, p. 147. Din care redăm un citat: „De unitate divinae Trinitis. Multorum hominum multae sine dubio animae, et multa sunt corda, sed, ubi per dilectionem fidemque adhaerent Deo, fiunt omnes una anima, et cor unum. Si ergo charitas Dei, quae diffussa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis, tantem unitatem multarum animarum et multorum cordium facit quanto magis certiusque in Patre et Filio et Spiritu Sancto aeterna et incommutabilis unitas manet, ubi indifferents Trinitas unus Deus est, unum lumen, unumque principium”. (pentru traducere vezi Sf. Augustin, *Opera…*, p. 147)

Şi din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vânt ce vine repede, şi a umplut toată casa unde şedeau ei.

Şi li s-au arătat, împărţite, limbi ca de foc şi au şezut pe fiecare dintre ei.

Şi s-au umplut toţi de Duhul Sfânt şi au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi”[1].

Ce se întâmplase până atunci cu apostolii?

Până la Cincizecime, cei doisprezece se hrăniseră duhovniceşte cu cuvântul care ieşea din gura Celui despre care scrisese Moise în Lege şi profeţii în profeţiile lor; „pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret” (Ioan 1, 1).

„Vărsatu-s-a har pe buzele Tale – zice Psalmistul David – pentru aceasta Te-a binecuvântat pe Tine Dumnezeu în veac” (Psalmul 44, 3).

«„Este scris în Evanghelie: Se mirau de cuvintele harului ce ieşeau din gura Lui” (Luca 4, 22). De aceea, pentru că psalmistul a voit să înfăţişeze cu tărie mulţimea harului care ieşea din cuvintele Domnului, a zis: „Vărsatu-s-a har pe buzele Tale, din pricina belşugului harului din cuvântul său”.»[2]

Numai după ce s-au umplut de Duhul Sfânt, cei doisprezece apostoli au putut să pună în aplicare porunca Mântuitorului: „Drept aceea, mergând, învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh…”[3] Iată cum se explică neînţelegerea dog-

[1] Fapte 2, 1-4.

[2] Sfântul Vasile cel Mare, *Tâlcuri la Psalmi*, Edit. Sophia, Bucureşti, 2004, p. 191-192.

[3] Matei 28, 19.

matică – cu privire la instituirea Tainei botezului –, existentă şi astăzi, între ortodocşi şi catolici.

Sfântul Apostol Pavel, în cele trei călătorii misionare, precum şi în călătoria captivităţii, s-a adresat – prin cuvântul său de învăţătură – celor care cunoşteau Legea dar nu o împlineau (Cf. Romani cap. 2). Recunoscând: „iar câţi au păcătuit în Lege, prin lege vor fi judecaţi”[1].

Acelaşi îndemn (de Sus) a avut şi Ioan când administra botezul pocăinţei conaţionalilor săi, iudeilor căzuţi în neascultarea de Lege.

Prin Taina Botezului, porunca iubirii – grăită de Yahve, profetului Moise: „…să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi”[2] –, îşi găseşte împlinirea şi printre neamurile care au primit vestea cea bună: „Astăzi s-a împlinit Scriptura aceasta în urechile voastre”[3].

Rămâne să dobândim mântuirea subiectivă, pentru care suntem răspunzători fiecare, persoane botezate în numele Sfintei Treimi. Amin.

[1] Romani 2, 12.
[2] Leviticul 19, 18.
[3] Luca 4, 21.

IV

1. Scrisorile apocrife din primele secole ale vieţii creştine încearcă, prin mijloace proprii, să circumscrie copilăria Pruncului Iisus într-o societate iudaică întrebătoare şi păstrătoare a Legii primită de Moise pe muntele Horeb.

Unele dintre aceste scrisori apocrife se arătau (arată) binevoitoare şi încercau (încearcă) să reliefeze omenitatea Copilului Iisus. Altele, cu interes disimulat, diluau în cotidianul vremii antice referatul biblic din Evanghelia a III-a sinoptică, care zice: „După ce au săvârşit toate, s-au întors în Galilea, în cetatea Nazaret. Iar Copilul creştea şi Se întărea cu duhul, umplându-Se de înţelepciune, şi harul lui Dumnezeu era asupra Lui" (Luc. 2, 39-40).

Sfintele Evanghelii nu spun şi nu ne explică cu claritate perioada în care dreptul Iosif şi Fecioara Maria cu Pruncul Iisus, revin (din Egipt) în Galilea-Nazaret.

În capitolul 2 din Evanghelia după Matei, citim:

„După plecarea magilor, iată îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif zicând: Scoală-te, ia Pruncul şi pe mama Lui şi fugi în Egipt şi stai acolo până ce-ţi voi spune, fiindcă Irod are să caute Pruncul să-L ucidă.

Şi sculându-se a luat, noaptea, Pruncul şi pe mama Lui şi a plecat în Egipt.

Şi au stat acolo până la moartea lui Irod (…)" (v. 13-15)

Întrebarea teologică care se pune este următoarea:

Câţi ani a stat Familia Sfântă, cu Pruncul Iisus, în comunitatea evreiască din Egipt? Ce înseamnă pentru noi,

cei de astăzi, cuvintele inspirate şi scrise în Evanghelie: „Şi au stat acolo până la moartea lui Irod…" (v. 15)?

Plecarea în Egipt s-a făcut după ce „s-au împlinit zilele curăţirii lor" (cf. Luc. 2, 22); după ce Pruncul Iisus a fost tăiat împrejur la Ierusalim (cf. Luc. cap. 2).

2. Teologia apuseană şi răsăriteană văd în călugărul „scit" Dionisie Exiguul (†545) omul providenţial prin care se uniformizează data Praznicului Învierii în întreaga creştinătate (din Răsărit şi Apus).

„Fără îndoială, papa Hormisdas – scrie marele canonist Pr. Nicolae V. Dură – a dispus împroprierea datei alexandrine a Paştilor la sfatul călugărului „scit" Dionisie, unul din sfetnicii săi de vază, şi primul canonist al Bisericii Romei. Printr-un asemenea sfat înţelept, dobrogeanul nostru a contribuit însă nu numai la stingerea litigiului privind data serbării Paştilor – între cei doi papi (Laurenţiu şi Simah), ci şi la aplanarea Schismei între Răsărit şi Apus şi, ipso facto, la uniformizarea observării datei Praznicului Învierii în întreaga creştinătate (din Răsărit şi Apus)"[1].

Întrucât data Învierii Domnului nostru Iisus Hristos era legată de data naşterii, de copilărie şi activitatea de învăţător a Mântuitorului, dobrogeanul Dionisie Exiguul[2] îşi

[1] Pr. Prof. Univ. Dr. Nicolae Dură, *Dionisie Exiguul şi Papii Romei*, în „B.O.R.", CXXI (2003), nr. 7-12, pp. 459-468.

[2] Referitor la viaţa şi activitatea lui Dionisie Exiguul, vezi N. Dură, *Străromânul Dionisie Exiguul şi opera sa canonică. O evaluare canonică a contribuţiei sale la dezvoltarea dreptului bisericesc*, în „Ortodoxia", XI (1989), nr. 4, pp. 37-66; Idem, *Un daco-roman, Dionisie Exiguul, părintele dreptului bisericesc apusean*, în „Studii Teologice", XLIII (1991), nr. 5-6, pp. 84-90; *Denis Exiguus (Le Petit) (465-545). Précision et correctifs concernant sa vie et son oeuvre*, în

aduce contribuţia şi la fixarea datei Naşterii Pruncului Iisus în ieslea din Betleem (Mt. Cap. 2; Luc. Cap. 2).

După moartea tiranului Irod cel Mare, îngerul Domnului vesteşte dreptului Iosif posibilitatea de a se înapoia, din Egipt, în Ţara Sfântă, Israel.

„Iosif, sculându-se, a luat Pruncul şi pe mama Lui şi a venit în pământul lui Israel.

Şi auzind că domneşte Arhelau în Iudeea, în locul lui Irod, tatăl său, s-a temut să meargă acolo, şi luând poruncă în vis, s-a dus în părţile Galileei" (Mt. 2, 20-22).

Teologii, exegeţii textului Noului Testament, analizând (hermeneutic) evenimentele legate de Naşterea şi fuga în Egipt a Familiei Sfinte – dreptul Iosif şi Fecioara Maria cu Pruncul Iisus – precizează (în studiile lor) şi anii de domnie ai celor doi „regi" menţionaţi de Sfântul Evanghelist Matei, anume: Irod cel Mare şi Arhelau, fiul său.

„Irod – scrie cunoscutul biblicist pr. Vasile Mihoc – a murit cu puţin timp înainte de Paştile anului 4 î.Hr. (Cf. Schürer, History, I, p. 327).[1] După care, teologul român precizează: „În testamentul său, Irod a împărţit regatul la trei dintre fii săi: Arhelau, Antipa şi Filip"[2].

Potrivit istoricului Schürer, moartea regelui Irod survine înaintea Paştelui iudaic, anul 4, înaintea erei creştine; înaintea Naşterii Pruncului Iisus Hristos în ieslea din Betleem.*

„Revista Espagnola de Derecho Canonico" (Universidad Pontifica de Salamanca), L (1993), pp. 269-290.

[1] Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Asist. Drd Daniel Mihoc, Drd. Ioan Mihoc, Introducere în Studiul Noului Testament, vol. I, Edit. Teofania, Sibiu, 2001, p. 38.

[2] Ibidem.

* Apud Schürer, *Op. cit*…

3. Analizând sistematic datele istorice – anii de domnie al regilor Irod cel Mare şi Arhelau – şi coroborându-le cu textul Evanghelilor sinoptice – Matei şi Luca –, ajungem la concluzia următoare: Familia Sfântă se reîntoarce în pământul lui Israel după moartea lui Irod cel Mare (respectiv anul 4 după Naşterea Domnului Iisus Hristos)[1] *şi în timpul domniei lui Arhelau în Iudeea (4 î.Hr – 6 d.Hr).*

Dionisie Exiguul, în calculul său teologic (pentru fixarea datei Naşterii Pruncului Iisus), a făcut o greşeală cuprinsă între 4 şi 7 ani. Greşeala a fost împropriată de majoritatea teologilor din apus şi răsărit. Conflictul între teologi a apărut în momentul în care întreg capitolul 2 din Evanghelia după Matei a fost considerat un midraş(im); un adaos ulterior la cele revelate evanghelistului Matei. Spre exemplificare, reproducem textul biblic (v. 16): „Iar când Irod a văzut că a fost amăgit de magi, s-a mâniat foarte şi, trimiţând a ucis pe toţi pruncii care erau în Betleem şi în toate hotarele lui, de doi ani şi mai jos, după timpul pe care îl aflase magii" (Mt. 2, 16).

Ce este de făcut pentru teologia prezentă? Să ne întoarcem încrezători la textul Evangheliei după Luca, care zice: „Era în zilele lui Irod, regele Iudeii, un preot cu numele Zaheu (…) (Luc. 1, 5). Şi mai departe: „Şi i s-a arătat îngerul Domnului, stând de-a dreapta altarului tămâierii (…) Iar îngerul a zis către el: Nu te teme, Zaharia, pentru că rugăciunea ta a fost ascultată şi Elisabeta, femeia ta, îţi va naşte fiu şi-l vei numi Ioan" (v. 11, 13).

[1] Vezi Ioan M. Stoian, *Dicţionar religios*, Edit. Garamond, Bucureşti, f.a.

„Iar în a şasea lună a fost trimis îngerul Gavriil de la Dumnezeu, într-o cetate din Galileea, al cărui nume era Nazaret, Către o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria" (Luc. 1, 26-27).

Faptul că regele Irod cel Mare este menţionat şi de evanghelistul Luca şi aşezat în contextul naşterii Pruncului Iisus în ieslea din Betleem, ne face să acceptăm veridicitatea (revelaţia) capitolului 2 din Evanghelia după Matei; cu o singură remarcă: versetul 16 – reprodus de noi – este un midraş(im), un adaos ulterior scrierii Sfintei Evanghelii după Matei (anul 43-44)[1].

Din cele prezentate rezultă, fără ezitare, faptul istoric, potrivit căruia, regele Irod cel Mare moare în anul 4, după Naşterea Pruncului Iisus Hristos.

Dacă la această dată istorică – anul 4 î.Hr. – adăugăm alţi 3 ani care lipsesc din calculul făcut de călugărul „scit" Dionisie Exiguul în secolul VI, ajungem la anul 7 î.Hr. Altfel spus: Fecioara Maria „a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut" cu şapte ani mai înainte de începutul erei creştine actuale.

În conformitate cu referatul biblic, Familia Sfântă – dreptul Iosif şi Fecioara Maria cu Pruncul Iisus – au revenit (din Egipt) în pământul lui Israel în jurul anului 4 înainte de anul zero al erei creştine.

Cu alte cuvinte, Pruncul Iisus Hristos, timp de 3 ani – după ce, la opt zile, a fost tăiat împrejur la Templul din Ierusalim – a copilărit, ca Fiu al Tatălui Cresc, alături de copiii evrei (şi egipteni) din diaspora lui Israel în Egipt.

[1] Vezi Pr. Prof. Dr. Constantin Corniţescu, *Studiul Noului Testament*, Bucureşti, 2004 (curs litografiat).

În anul al 3-lea de viaţă pământeană, Copilul Iisus Hristos, cu părinţii Lui – dreptul Iosif şi Fecioara Maria – s-au întors în Galileea, în cetatea lor Nazaret (Luc. 2, 39); de teamă că domneşte Arhelau (Mt. 2, 22) în Iudeea.

„Iar când a fost El de doisprezece ani, s-au suit la Ierusalim, după obiceiul sărbătorii" (Luc. 2, 42).

Doisprezece ani era vârsta confirmării, vâsta la care copiii evrei deveneau fii adevăraţi ai lui Israel.[1]

Copilăria Pruncului Iisus (din Galileea neamurilor) trebuie privită şi căutată (şi) în diaspora evreiască din Egiptul, de unde Moise, cu 1400 de ani în urmă, conducea poporul biblic spre pământul făgăduinţei (Facerea 12, 2-3): Canaanul patriarhului Avraam, Israelul de astăzi.

Numai în această perspectivă înălţătoare (copilăria Pruncului Iisus, alături de copiii evrei şi ai neamurilor, (şi) în Egiptul Antic) trebuiesc privite convorbirile Domnului Hristos cu femeia samariteancă (Ioan cap. 4), cu femeia cananeancă (Mc. Cap. 7) şi cu sutaşul roman; cel care zidise sinagoga pentru poporul lui Israel (Luc. cap. 7).

Tot în această perspectivă trebuie înţeleasă alegerea şi convertirea lui Saul, iudeul trăitor între neamuri şi devenit apostolul lui Hristos, Apostolul neamurilor.

[1] Vezi Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Diac. Prof. Dr. Emilian Corniţescu, *Arheologia Biblică*, Edit. I.B.M., Bucureşti, 1994.

V

Cartea neamului Domnului Iisus Hristos aduce împlinirea profeţiilor pentru neamuri. Prezenţa celor două femei vrednice: Rahav şi Rut, în arborele genealogic al Mântuitorului, fac neamurile copărtaşe la zămislirea după trup a pruncului Iisus. În Evanghelia după Matei, cap. 1, v. 5-6, citim: «Salmon a născut pe Booz, din Rahav; Booz a născut pe Iobed, din Rut; Iobed a născut pe Iesei; Iesei a născut pe David regele; David a născut pe Solomon din femeia lui Urie».

Fecioara din Nazaret, la care a fost trimis îngerul Gavriil de către Domnul, era: «o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria» (Luca 1, 27).

Cele două femei vrednice: Rahav şi Rut, nu erau fiice ale poporului evreu, ci fiice ale neamurilor care aveau să cunoască şi să primească învăţătura Mântuitorului Hristos.

Născut în Betleemul Iudeei, „La plinirea vremii” (Galateni 4, 4), pe timpul lui Cezar August, şi pe când Quirinius ocârmuia Siria, Iisus Hristos va fi crescut în Nazaret (Galileea Neamurilor); locul de unde îşi va începe „plinirea” Legii lui Moise, după cum citim: «Şi a venit în Nazaret, unde fusese crescut, şi după obiceiul Său, a intrat în ziua sâmbetei în sinagogă şi S-a sculat să citească.

Şi I s-a dat cartea proorocului Isaia. Şi deschizând El cartea, a găsit locul unde era scris: „Duhul Domnului este peste Mine, pentru care M-a uns să binevestesc săracilor; M-a trimis să vindec pe cei zdrobiţi cu inima; să propovă-

duiesc robilor dezrobirea şi celor orbi vederea; să slobozesc pe cei apăsaţi, Şi să vestesc anul plăcut Domnului."

Şi închizând cartea şi dând-o slujitorului, a şezut, iar ochii tuturor din sinagogă erau aţintiţi asupra Lui. Şi El a început a zice către ei: Astăzi s-a împlinit Scriptura aceasta în urechile voastre» (Luca 4, 16-21).

Remarcabilă imagine – cu Domnul Iisus Hristos – pentru ochii minţii şi ai credinţei noastre, oameni ai mileniului trei!... Iisus Hristos ne apare ca un evreu practicant al Legii lui Moise. Frecventa sinagoga, şi după obiceiul Său, participa activ la cultul sinagogal, citind din Tora şi Profeţi. În faţa conaţionalilor Săi, Iisus Hristos se autodefineşte ca fiind prooroc: „…Adevărat zic vouă că nici un proroc nu este bine primit în patria sa" (Luca 4, 24). Mărturia Sa despre El Însuşi era de circumstanţă… Ioan era cel care trebuia să mărturisească despre Fiul Omului, Fiul lui Dumnezeu. „Iar Eu am mărturie mai mare decât a lui Ioan; căci lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl ca să le săvârşesc, lucrurile acestea pe care le fac Eu, mărturisesc despre Mine că Tatăl M-a trimis" (Ioan 5, 36). Domnul Iisus Hristos nu era Fiu al lui Dumnezeu în sensul lumesc al zămislirii pruncilor din părinţi biologici. Adam era şi el fiul lui Dumnezeu; din ţărână: „Atunci, luând Domnul Dumnezeu ţărână din pământ, a făcut pe om şi a suflat în faţa lui suflare de viaţă şi s-a făcut omul fiinţă vie" (Facerea 2, 7).

Sfântul Evanghelist Luca, în spiţa neamului lui Iisus, recunoaşte pe Adam ca fiind fiul lui Dumnezeu: „…Fiul lui Enos, fiul lui Set, fiul lui Adam, fiul lui Dumnezeu" (Luca 3, 38).

Dialogul purtat de îngerul Gavriile cu Maria, fecioara logodită cu dreptul Iosif, ne permite să înţelegem taina zămislirii Pruncului Iisus în pântecele Fecioarei Maria. Nu din sămânţă omenească; nu din sămânţa dreptului Iosif, ci: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea şi Sfântul care Se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema" (Luca 1, 35). Pentru faptul că Duhul lui Dumnezeu – ca Persoană distinctă – va „umbri" pântecele Fecioarei Maria, Sfântul care se va naşte din ea, se va numi Fiul lui Dumnezeu. Altfel spus de Sfântul Evanghelist Ioan: „Şi Cuvântul s-a făcut trup şi S-a sălăşluit între noi şi am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia Născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr" (Ioan 1, 14).

Ca Fiu al Domnului Dumnezeu, Iisus Hristos trebuia să respecte cuvântul Tatălui. Cuvântul Tatălui era fără de început şi fără de sfârşit. Ca om însă, Iisus Hristos – în cei trei ani şi şase luni –, cât a durat marşul său triumfal spre Învierea din morţi, trebuia să aşeze în inima, în mintea fiilor lui Israel ceea ce profetul Moise primise de la Dumnezeu pe Muntele Sinai: Legea. Impecabilitatea – lipsa de păcat – şi naşterea supranaturală îndreptăţeau pe Fiul Omului să fie altfel decât profeţii cunoscuţi de poporul evreu de-a lungul istoriei. Rugăciunea exteriorizată prin sentimentul divin al dragostei vor încolţi şi vor da rod în Persoana divino-umană a lui Iisus Hristos, încă din pruncie (cf. Luca cap. 12). Punerea în practică a Legii lui Moise, trecând de la raţiune (dreptate) la sentiment (dragoste), Domnul Iisus Hristos o va face printr-o slujire (jertfelnicie) supremă: „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să şi-l pună pentru prietenii

săi" (Ioan 15, 13). Glasul Domnului Dumnezeu Savaot îşi găsea împlinirea supremă în trăirea jertfelnică a Fiului Omului. Şi profetul Moise s-a rugat la Dumnezeu. Rugăciunea lui a servit ca paradigmă pentru Iisus Hristos. Scriptura spune următoarele despre felul în care se ruga Moise: „…Apoi am îngenuncheat a doua oară înaintea Domnului, ca şi întâia oară, patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, fără să mănânc pâine şi fără să beau apă; m-am rugat pentru păcatele voastre…" (Deuteronomul 9, 18).

Cuvântul care ieşise din gura Domnului, prin intramediul profetului Moise (cu precădere) hrănea spiritual (mistic) pe Iisus Hristos în pustiu, timp de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, „la urmă a flămânzit" (Matei 4, 2).

Când Fiul Omului a citit în Tora cuvintele grăite de Domnul, profetului Moise: „…să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi…" (Leviticul 19, 18) –, a considerat că este de datoria Lui, ca Fiu, să împlinească porunca Tatălui, chemând la Sine pe toţi cei aflaţi în întuneric, departe de Dumnezeul Cel Adevărat. „Iubirea faţă de aproapele va deveni principiul de aur al vieţii hristice; enunţat aici pentru prima oară, el reprezentând unul dintre preceptele cele mai importante din Vechiul Testament şi este unic în literatura sapienţială a antichităţii" (Prof. Ana Usca, Pr. Ioan Sorin Usca, *Vechiul Testament în tâlcuirea Sfinţilor Părinţi. Leviticul*, Edit. Christiana, Bucureşti, 2003, p. 103).

Iubirea faţă de aproapele şi iubirea faţă de Dumnezeu trebuiau să devină modalităţi prin care toată Legea (şi Profeţii) să fie experiată, să fie trăită zi de zi de popoarele pământului. Raţiunea şi dreptatea Legii lui Moise trebuiau – pentru neamuri – să fie poleite de iubire şi virtute. Forma dată de profetul Moise Legii primită de la Dumnezeu

trebuia să cunoască amendamentele iubirii. La ura arătată de fratele tău, trebuia să-i răspunzi cu iertare şi iubire. Legea Talionului, ca expresie a cutumului popoarelor care intrau în contact cu israeliţii Primului Testament, trebuia să fie înlocuită cu iertarea; chiar şi pentru cei de alt neam (cf. Pilda Samariteanului milostiv).

La întrebarea: «…Care poruncă este întâia dintre toate?", Iisus i-a răspuns că întâia este: „Ascultă Israele, Domnul Dumnezeul nostru este singurul Domn".

Şi: „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău şi din toată puterea ta". Aceasta este cea dintâi poruncă.

Iar a doua e aceasta: „Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi". Mai mare decât aceasta nu este altă poruncă» (Marcu 12, 28-31).

Într-adevăr, Iisus Hristos – ca Om – avea (are şi va avea) dreptate: Cele zece porunci primite de profetul Moise pe Muntele Horeb sunt străbătute – de la prima până la a zecea poruncă – de duhul iubirii. Al iubirii faţă de Dumnezeu: „Să nu iei numele Domnului Dumnezeului Tău în deşert…"; şi al iubirii faţă de aproapele. „Să nu mărturiseşti strâmb împotriva aproapelui tău…" (cf. Ieşirea cap. 20; Deuteronomul cap. 5). Numai un Om plin de har şi adevăr putea să înţeleagă pe deplin duhul Legii. Iată cât de frumos ne explică Prea Sfinţitul Episcop Calinic al Argeşului şi Muscelului: „Această împlinire trebuie înţeleasă nu numai că Iisus a împlinit în viaţa Sa pământească Legea lui Dumnezeu, ca nimeni de pe faţa pământului, dar a dus această Lege pe culmea înţelegerii duhovniceşti, a delicateţei sfinte" (*Traista cu Stele*, Edit. Episcopiei Argeşului şi Muscelului, Curtea de Argeş, 2005, p. 17). În acest

sens duhovnicesc, de explicare a Legii, trebuie înţelese parabolele rostite de Mântuitorul Hristos, cuprinse (în scris) în cele patru Sfinte Evanghelii.

Întru şi prin Iisus Hristos, Legea lui Dumnezeu s-a deschis neamurilor trăitoare în necunoaştere, departe de Dumnezeul Cel Adevărat. Râurile de apă vie trebuiau să curgă şi din pântecele femeilor păgâne, care aveau să recunoască în Rahav şi Rut pe înainte-mergătoarele Maicii Domnului, Fecioara Maria.

Cuvintele rostite de Domnul Iisus Hristos: „N-am venit să stric Legea…, ci să împlinesc" (Matei 3, 17) – trebuie să-şi găsească cuvenită trăire în sufletul fiecărui creştin. Iar proorocia făcută de Mântuitorul, cu privire la Legea Primului Testament: „Căci adevărat zic vouă: Înainte de a trece cerul şi pământul, o iotă sau o cârtă din Lege nu va trece, până ce se vor face toate" –, confirmă cuvintele scrise de Sfântul Evanghelist Ioan: „…pentru că mântuirea din iudei este" (Ioan 4, 22). Amin.

VI

Aflat sub pronia Duhului Sfânt, Apostolul Pavel, după chemarea de pe drumul Damascului, s-a identificat – în cuvânt şi faptă – cu activitatea spirituală a Fiului Omului. Pentru Apostolul neamurilor harul revărsat din preaplinul iubirii divine înnobilează fapta, eternizând-o printr-o trăire angelică, care duce la transfigurare hristică. Iată ce spune Sfântul Pavel: «Iar dacă este prin har, nu mai este din fapte; altfel harul nu mai este har. Iar dacă este din fapte, nu mai este har, altfel fapta nu mai este faptă» (Rom. 11, 6).

Neamurile – păgânii – nu au cunoscut Legea lui Moise, dar faptele lor se îndreptau prin „legea firii", despre care vorbeşte (tot) Apostolul Pavel.

Păgânii n-au avut fapta (adică Legea lui Moise)!... Totuşi Domnul Dumnezeu, prin Fiul Său, i-a binecuvântat „prin har" (v. 5); dându-le harul drept arvună de răscumpărare. Prin jertfirea Fiului, Tatăl cel Ceresc invita neamurile la Cina cea de Taină. Hristos trebuia să-şi „frângă" Trupul şi Să-şi „verse" Sângele pentru întreaga umanitate aflată în întunericul necunoaşterii Dumnezeului Celui Adevărat.

Odată primiţi de Hristos, păgânii trebuiau să se menţină în stare harică (de hristofori) binecuvântată de Tatăl prin Fiul Său, în Duhul Sfânt. Cum se puteau (şi cum se pot) menţine neamurile (creştinii) în starea harică, rod al mântuirii obiective împărtăşită lor de Hristos? Numai înfăptuind Legea iubirii, în care este plinită şi Legea lui Moise. Adică: prin credinţa curată de care a dat dovadă

patriarhul Avraam, prin faptele bune cuprinse în Decalog, la care se va adăuga (în chip tainic) harul ceresc, prin Fiul. Creştinul devine astfel fiu al lui Avraam, fiu al lui Moise şi fiu haric al Domnului Hristos. Nu poţi să fi al lui Hristos, dacă negi alegerea patriarhului Avraam sau primirea Legii (de către marele profet Moise) pe Muntele Horeb de la Însuşi Dumnezeu. Iată în ce fel se poate manifesta libertatea celui care a ales ca model de viaţă pe Domnul Iisus Hristos. Alegând pe Fiul Omului, cel devenit creştin, crede cu adevărat în el, şi crezând săvârşeşte fapta bună. Pentru că nu se poate să crezi (să primeşti şi să mărturiseşti) şi (în acelaşi timp) să nu săvârşeşti fapta plăcută Domnului. Credinţa te întăreşte în lupta cu ispita pe pământ, rugăciunea zilnică aduce lumină în sufletul penitentului. Nu cred pe creştinii care spun: „Cred în Dumnezeu, dar nu fac voia Lui, nu săvârşesc fapta bună!" Nu poţi să crezi dacă nu faci ceea ce Îţi cere Judecătorul Suprem. Mai mult, materialistul se pronunţă în favoarea săvârşirii faptei bune, negând însă existenţa Creatorului.

Când omul se crede demiurg – centrul universului –, fapta lui se stinge în universul material asemenea umbrei provocate de soare. Harul ceresc nu va înfrumuseţa cu nimic chipul căzut în neascultare. Cine eşti tu să înfrunţi Creatorul?! Un singur om a făcut-o: patriarhul Iacov. Acesta era alesul Domnului (cf. Facerea 32, 24-28) şi după confruntare, Iacov va primi apelativul de Israel. Pentru că el (Iacov) se afla sub pavăza credinţei şi dreptăţii patriarhului Avraam; sub semnul legământului „dintre Mine şi voi" (Facerea 17, 11); sub pronia divină, în grija Creatorului, care i-a zis: «Eu sunt Domnul, Dumnezeul lui Avraam, tatăl tău, şi Dumnezeul lui Isaac. Nu te teme! Pă-

mântul pe care dormi ţi-l voi da ţie şi urmaşilor tăi» (Facerea 28, 13).

Înţelegând gândirea antinomică a fiilor lui Israel, vom cunoaşte şi sensul creştin al textului Sfântului Iacov din Epistola sa Sobornicească: «…credinţa fără de fapte, moartă este» (Iacov 2, 26). Iar mai întâi credinţa, cum spune Sfântul Apostol Pavel. Patriarhul Avraam, dacă nu avea credinţă, nu trecea la faptă, la punerea fiului său, Isaac, pe jertfelnicul mărturiei (v. 21).

„Sola fide"? Nicidecum! Apostolul Neamurilor, în Epistola către Romani, a explicat (şi explică) întâietatea credinţei în raport cu fapta. Numai unde este credinţă rodeşte fapta plăcută Domnului şi oamenilor. Fapta perenă rămâne numai fapta plăcută Creatorului. Aprecierea primită din partea semenilor, pentru o faptă sau alta, se pierde în universul necunoaşterii. Sfântul Iacob, în Epistola sa, avea să se asocieze îndemnului Apostolului Neamurilor şi să sublinieze şi necesitatea faptei în actul de mântuire subiectivă a credincioşilor de ieri, de astăzi şi de mâine.

Nu degeaba se spune în Primul Testament: «Eu sunt Domnul Dumnezeul tău; să nu ai alţi dumnezei afară de Mine» (Ieşirea 20, 2-3). Porunca cere mai întâi să crezi şi abia după aceea să lucrezi: «şase zile» (v. 9); să săvârşeşti fapte bine-plăcute Domnului Dumnezeu.

Credinţa în Domnul Savaot şi faptele Legii au menţinut (şi menţin şi astăzi) poporul evreu sub «legământul dintre Mine şi tine şi urmaşii tăi din neam în neam (…)» (cf. Fapte cap. 17).

Un alt fiu al lui Israel, Apostolul Pavel binecuvânta pe cei chemaţi la Hristos, prin cuvintele: «Harul Domnului Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu şi împărtăşirea

Sfântului Duh să fie cu voi cu toţi!» (II Corinteni 13, 13). Cu o singură condiţie: «Afară numai dacă nu sunteţi netrebnici» (II Corinteni 13, 4).

VII

Împărăţia cerurilor este comoara de mult preţ la care trebuie să ajungă fiecare fiu duhovnicesc al Domnului Iisus Hristos. (Cf. Evanghelia după Matei)

Fiul Omului a trimis pe apostoli să vestească împărăţia cerurilor. I-a trimis în lume să anunţe fericita veste: „Şi mergând propovăduiţi, zicând: S-a apropiat împărăţia cerurilor”[1].

Apostolii, având nobila misiune, deveneau sarea pământului şi lumina lumii: „Şi i-a trimis să propovăduiască împărăţia lui Dumnezeu şi să vindece pe cei bolnavi”[2]. „Şi intrând în casă, uraţi-i, zicând: Pace casei acestuia”[3].

Misiunea Apostolilor şi tot ceea ce înfăptuiau ei în numele lui Hristos demonstrau dumnezeirea Fiului. „Unul Născut care din Tatăl S-a Născut mai înainte de toţi vecii, lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”. Fiul Omului ierta păcatele semenilor săi, făcea minuni dumnezeieşti, se declara judecătorul celor vii şi a celor morţi: „Ca toţi să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine şi Eu întru Tine, aşa şi aceştia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis”[4].

Întemeietor al religiei creştine, Domnul Iisus Hristos este în centrul cultului creştin, este adorarea Tatălui, prin Fiul, în Duhul Sfânt.

---

[1] Matei 10, 7.
[2] Luca 9, 2.
[3] Matei 10, 12.
[4] Ioan 17, 21.

Fiul Omului a cerut înfăptuirea voii Tatălui Ceresc pentru sfinţirea creaturii: „Pentru ei Eu Mă sfinţesc pe Mine Însumi, ca ei să fie sfinţi întru adevăr”[1]. De aceea, în ortodoxie, vorbim de un cult hristocentric.

Iisus Hristos era Cuvântul care se pogorâse din Ceruri vestind pe pământ lumina Tatălui, lumina altarului divin. El era începutul lumii, al omului dintâi. „Toate prin El s-au făcut”, nădejdea, credinţa, dragostea. „Întru El era viaţa şi viaţa era lumina oamenilor”, şi întunericul se topea în hăul uitat de timp. Atunci a apărut Ioan, trimisul Tatălui Ceresc, să mărturisească întruparea şi venirea Fiului Omului. Lumina era mărturia lui şi mărturisea despre Lumină!

„În lume era şi lumea prin El s-a făcut, Dar lumea nu L-a cunoscut. Iar cei care L-au primit au devenit fii lui Dumnezeu.”[2]

Prin har şi Adevăr S-a născut, ca lumea (creaţia) să nu dispară. Şi a acceptat să fie mărturisit de acel Ioan trimis de Tatăl.

„Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată…” Dar eu sunt participant smerit la venirea Ta în bisericuţa de pe deal… Împărăţia Ta, împărăţia lumii, a cuprins inima mea, inima mileniului care vine spre Tine.

Adevărata lumină a întregii creaţii, Domnul Iisus Hristos, promite (celui care-L urmează) lumina de pe Muntele Tabor: „…Eu sunt Lumina lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieţii”[3]. Din acea lumină dumnezeiască s-au împărtăşit

[1] Ioan 17, 19.
[2] Ioan 1, 10, 12.
[3] Ioan 8, 12.

apostolii, devenind (ei înşişi) „Lumina lumii”[1]. Lumina lor trebuia (şi trebuie) să lumineze calea vieţii fiecăruia dintre noi: „Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, aşa încât să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe tatăl vostru Cel din ceruri”[2].

Când oamenii au primit în inima lor lumina lui Hristos, întreaga creaţie a fost scăldată în lumină. Pentru că: „Altădată eraţi întuneric, iar acum sunteţi lumină întru Domnul; umblaţi ca fii ai luminii!”[3]. „Căci voi sunteţi fii ai luminii şi fii ai zilei; nu suntem ai nopţii, nici ai întunericului”[4].

Parte dintre oamenii mileniului trei consideră că-şi pot lumina singuri calea. Lumina lor se aseamănă cu aceea a unei lămpi afumată de fumul gros al istoriei. Lumina lor nu se poate opune şi nici compara cu lumina Soarelui dreptăţii. Cei care iubesc cu adevărat lumina îşi dirijează paşii spre Fiul Omului. Cei care preferă să meargă prin tenebre, lăsându-se ghidaţi de lumina sepulcrală a clipei efemere, se vor pierde în necunoaştere, copleşiţi de frică, de angoasă perpetuă.

Fiu al Tatălui, dar şi Om adevărat, Iisus Hristos este paradigma întregii creaţii: „Până vom ajunge toţi la unitatea credinţei şi a cunoaşterii Fiului lui Dumnezeu, la starea bărbatului desăvârşit, la măsura vârstei deplinătăţii lui Hristos”[5]. „Că v-am dat vouă pildă, ca, precum v-am făcut

[1] Matei 5, 14.
[2] Matei 5, 16.
[3] Efeseni 5, 8.
[4] I Tesaloniceni 5, 5.
[5] Efeseni 4, 13.

Eu vouă, să faceţi şi voi”[1]. „Deci, vă rog, să-mi fiţi mie următori, precum şi eu lui Hristos”[2].

Îndemnurile Sfântului Apostol Pavel îşi găsesc şi astăzi împlinirea, chiar dacă taina cerului şi a pământului a fost descoperită numai celor curaţi, pruncilor: „Te slăvesc pe Tine, Părinte, Doamne al cerului şi al pământului, că ai ascuns acestea de cei înţelepţi şi de cei pricepuţi şi le-ai descoperit pruncilor. Aşa, Părinte, căci aşa a fost înaintea Ta, bunăvoinţa Ta”[3]. „Lăsaţi copiii să vină la Mine şi nu-i opriţi, căci a unora ca aceştia este împărăţia lui Dumnezeu.”[4] Sunt cuvintele Fiului spuse întregii umanităţi. Dacă le vom accepta în inima noastră prin actul credinţei, ele (cuvintele) vor deveni un bun preţios pentru a noastră mântuire. Recâştigarea fericirii, vederea Domnului Dumnezeu şi comunicarea cu Creatorul prin Fiul. Dumnezeu „nu vrea moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie viu”. Amin.

[1] Ioan 13, 15.
[2] I Corinteni 4, 16.
[3] Luca 10, 21.
[4] Marcu 10, 14.

VIII

Evoluţia mentală a societăţilor occidentale a dus la negarea miturilor arhetipale, imprimând individului arhaic (cel legat de cutum) un nou mod de a percepe lumea cu care intră în contact direct. Mitul, această continuă întoarcere la actul primordial, îşi pierde referenţiaritatea. Omul occidental nu-şi identifică potenţa cu armonia care trebuie să existe (imperativ) în jurul lui. Pentru el, talismanul arhaic capătă o altă conotaţie. Obiectul respectiv, perla (de exemplu) nu este purtată la gât pentru ca el să fie prins în simbolismul omului arhaic. Occidentul poartă perla, fie ca podoabă, fie din teribilism. Perla, pentru el, nu mai joacă rolul de liant între cer şi pământ. Proprietăţile ei ancestrale sunt reduse la stadiul de efigie, obiect comercial. Dacă cineva din societatea occidentală nu îşi înfrumuseţează chipul cu o perlă, acel individ poate să piardă concursul de modă (oarecare), dar nicidecum stabilitatea, echilibrul, forţa de a acţiona ca un temerar. Nu acelaşi lucru se întâmpla cu omul arhaic: «Perlele – scrie un mare Istoric al Religiilor – promovează virtuţile feminine: naşterea, fecunditatea. Valoarea lor se datoreşte arhetipului cosmic din care descind şi de la care se revendică… Ele nu sunt nişte simple obiecte, ci într-un anumit sens, un microcosmos».

Întrebarea este următoarea: Omul occidental al mileniului trei a pierdut ceva prin negarea miturilor?! Un creştin modern spune că omul occidental nu are dreptate. Pentru el (creştin), întreaga energie cosmică, universul întreg

îşi regăseşte armonia în întruparea Fiului lui Dumnezeu, Iisus Hristos, „la plinirea vremii" (Galateni 4, 4).

Odată cu Omul-Dumnezeu, întreaga creaţie, creatura însăşi – omul – se poate regăsi ca entitate de sine stătătoare, într-o creaţie pervertită prin neascultare, prin cădere de la faţa Domnului Dumnezeu. Prin Iisus Hristos, neamurile păşeau în Israel, recunoscând în poporul evreu pe Înaintemergătorul omenirii întregi. Până la chemarea divină a patriarhului Avraam, poporul biblic s-a hrănit şi el cu miturile timpul antic şi preantic. Marea reuşită a umanităţii a fost chemarea patriarhului Avraam.

Chemarea Domnului Dumnezeu s-a adresat unui om pregătit pentru misiunea încredinţată lui. Credea Avram în ceva? Da! În cine? În Cel Care l-a chemat să mărturisească neamurilor (Ioan 4, 22), prin poporul care avea să se nască din coapsa lui: «Şi Eu voi ridica din tine un popor mare, te voi binecuvânta, voi mări numele tău şi vei fi izvor de binecuvântare.

Binecuvânta-voi pe cei ce te vor binecuvânta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema; şi se vor binecuvânta întru tine toate neamurile pământului.» (Facerea 12, 2-3)

Niciodată poporul biblic, poporul evreu, nu a identificat Ţara profetului Moise, Israelul, cu un mit. Mitul este lipsit de revelaţie, sau dacă vreţi, prin mit, omul arhaic se punea (el şi clanul lui) în armonie cu legile fizicii care guvernau (şi guvernează) habitatul lui, creaţia toată, fără să se raporteze la Creator. Omul arhaic rămânea în imanent, tăcut şi strângând (în mână) talismanul. Când a cunoscut scrierea, omul pre-antic şi-a fixat în scris, pe tăbliţe de lut, sau pe zidurile peşterilor: „ficţiunea ermetică, un

simbol al unei idei generale", adică: mitul. (Vezi G. Călinescu, *Istoria Literaturii Române…*)

Ori de câte ori neamurile se intersectau, fie prin războaie fratricide sau prin absorbţii involuntare, mitul care rezista era acela care corespundea ca simbol timpului respectiv. Mitul acela se impunea prin ficţiunea care o degaja, precum şi prin simbolul care exterioriza ideea încarcerată în mesajul lăuntric. Numai cuvântul Domnului Dumnezeu – Cel adevărat – putea învinge timpul şi epocile istorice.

Ce se întâmplă cu cei care aşează revelaţia veterotestamentară şi implicit, pe cea nou-testamentară, pe piedestalul ocupat de miturile sumeriene, asiriene, egiptene, babiloniene, greceşti, romane etc.?! Acei indivizi coboară transcendentul în imanent, în lumea clipei fără de Dumnezeul Cel Adevărat, Unic şi Etern. Mai mult, sunt unii „cercetători" care depăşesc stadiul acesta şi încearcă, prin forţe proprii, să nege totul: mitul şi revelaţia supranaturală. Se pare că acesta este stadiul omului occidental al începutului de mileniu trei. El se simte bine (se pare!) privind sticla de Coca-Cola, ca simbol al ideii de globalizare promovată de nord-americani. Ce-i de făcut?! Se mai pot valorifica miturile arhaice, şi pe un alt plan existenţial, revelaţia supranaturală, într-o lume a egocentrismului accentuat şi a individului-pământean debusolat de propria-i exprimare a cuceririlor ştiinţifice printr-o tehnologie agresivă şi lipsită de ficţiunea mitului?! Părerile sunt împărţite!... Pentru oamenii care se raportează la revelaţia dumnezeiască cuprinsă în Primul şi Cel de-al Doilea Testament, manifestările sunt clare: imanentul se sublimează prin cuvântul Creatorului şi transcendentul aduce armonia

în creaţie prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, Iisus Hristos.

Pentru nihilişti şi atei dreptul de a visa este oprit de opacitatea gândului negru al negaţiei. Nu există mit! Mai mult: nu există revelaţie supranaturală!... Dumnezeu nu a vorbit cu Avraam, cu Isaac, cu Iacov. Credinţa şi acţiunea în numele: „Dumnezeului lui Avraam, Dumnezeului lui Isaac şi Dumnezeului lui Iacov… (Matei 22, 32) este zadarnică!... Evangheliile sunt „făcători" omeneşti. Nimic mai jalnic pentru astfel de oameni rătăciţi în necunoaştere. Memoria umanităţii, prin aleşii Domnului, a reţinut acţiunea de ştergere a păcatului neascultării protopărinţilor, astfel: «Atunci a zis Domnul Dumnezeu către Noe: Sosit-a înaintea feţei Mele sfârşitul a tot omul, căci s-a umplut pământul de nedreptăţile lor, şi iată Eu îi voi pierde de pe pământ» (Facerea 6, 13).

Să fie nevoie, în mileniul trei, de spălarea pământului de păcatul neascultării omului modern, super-tehnologizat? Nu, nu vă speriaţi! Să nu ne pierdem cumpătul, să avem nădejde în legământul încheiat de Dumnezeu cu Noe şi să urmăm calea curcubeului, calea luminii. Nu a zis Domnul Dumnezeu către Noe: «Iată, ca semn al legământului, pe care-l închei cu voi şi cu tot sufletul viu ce este cu voi din neam în neam şi de-a pururi.

Pun curcubeul Meu în nori, ca să fie semn al legământului dintre Mine şi pământ…» (Facerea 9, 12-13).

Învârtoşat în propriile lui concepte raţionale, omul modern al începutului de mileniu trei se neagă pe sine într-o creaţie în care (de multe ori) nu se face înţeles. Simbolul şi mitul se pot revitaliza numai în măsura în care omul mileniului trei se va raporta (în acţiunile sale ştiinţi-

fice) la revelaţia adevărată cuprinsă în Sfânta Scriptură. Ce a rămas din oracolul de la Delfi, atât de venerat în Grecia antică? Ceea ce a fost tot timpul: legendă şi mit. Dar care, la timpul acela revolut, reprezenta pentru omul antic cunoaşterea în „ghicitură" (în oglindă) a divinităţii. Pentru omenirea de atunci, oracolul de la Delfi reprezenta speranţa şi viitorul. Este tocmai ceea ce lipseşte omului modern al începutului de mileniu trei; infatuat şi lipsit de credinţă, nădejde şi dragoste.

IX

În lumea creştină, cerul este încă prezent în substanţa sufletului. De ce? Pentru că substanţa necunoscută a cuvântului devine simbol şi trăire în acelaşi timp. În şi prin cuvânt, cerul ininteligibil se umanizează reducându-se la o simplă gândire omenească, dar trăită mistic, înălţător.

Hermeneutica iudaică (creştină şi islamică), ori de câte ori uită de sine, îşi regăseşte prospeţimea în textul sfânt. Prin prezenţa omului, pământul devine centrul universului; nemişcat şi plin de viaţă. Arătaţi-mi un om pe planeta roşie (Marte) şi-mi voi exprima regretul că m-am născut pe planeta Pământ. Dar până atunci: Mă aflu afundat într-o pădure întunecoasă. Sufletul meu aşteaptă (cu disperare) ieşirea. Plasa păcatului acoperă dâra de lumină care vine de la Tine. Ochii roşii ai morţii privesc pe Adam. Cuprins de spaimă mă agăţ cu amândouă mâinile de o liană. Zdrobit de întunecime, copacii îmi apar adevăraţi balauri care vor să mă înghită. M-am rătăcit printre rădăcinile încâlcite ale păcatului adamic. Nu mai ştiu pe unde să ies la lumină. Răgetele fiarelor îmi amintesc că încă sunt un om. Atunci am ridicat un deget spre cer. Şi am văzut că exist… Tu, Doamne, bătusei de atâtea ori la uşa sufletului meu… Nu Ţi-am deschis. De fiecare dată, când Te apropiai de casa sufletului meu, Te respingeam cu vorbe murdare, Te îndepărtai lăsându-mă în întuneric. După câtva timp, băteai din nou…, mai sfios… şi plecai îngândurat. Vorbele mele pline de dispreţ nu conteneau să se audă… Când Te-am căutat la platul ceresc, uşa era deschisă, Tu mă căutai disperat pe pământ. Abia atunci am

înţeles că Tu băteai la aceeaşi uşă: uşa palatului ceresc, uşa sufletului meu.

* *
*

Viaţa fiecăruia dintre noi este plină de necunoscute, precum în matematică. Suntem născuţi, creştem, ne înmulţim, după care, în durere – ne despărţim de cei dragi, trecând prin moarte, pentru a ajunge la viaţa de dincolo, viaţa spirituală, viaţa veşnică.

În viaţa materială, pământeană, Domnul Iisus Hristos ne cere să fim tari în credinţă, să avem puterea trupească (şi sufletească) necesară depăşirii oricărei dificultăţi, materială sau spirituală: «Şi cel ce nu-şi ia crucea şi nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine» (Matei 10, 38).

Crucea, simbolul greutăţilor (apăsătoare) acestei lumi; dar şi simbolul biruinţei vieţii asupra morţii, prin Mântuitorul Hristos devine – pentru noi toţi – etalon de măsură pentru curajul nostru creştin în lupta cu ispita pe pământ.

Mântuitorul (Însuşi) a căzut sub povara crucii: «Şi au silit pe un trecător, care venea din ţarină, pe Simon Cirineanul, tatăl lui Alexandru şi al lui Ruf, ca să ducă crucea Lui» (Marcu 15, 21).

Oamenii mileniului trei au… aceeaşi soartă: cad sub povara încercărilor vieţii pământene. Ce-i de făcut?! Credinţa, exteriorizată prin fapta bună, duce inevitabil la primirea harului ceresc, la mântuirea subiectivă, la continuarea vieţii şi dincolo de moarte, întru lumina Domnului Dumnezeu (Vezi Marcu cap. 16, v. 14-19). Rugăciunea particulară şi rugăciunea săvârşită în cadrul cultului public rămân (şi devin) pentru fiecare creştin izvorul prin care se poate dialoga cu Creatorul. Fie prin rugăciunea de cerere,

fie prin rugăciunea de mulţumire sau prin rugăciunea de preamărire a Domnului. «Când vă rugaţi, nu spuneţi multe ca neamurile, că ele cred că în multa lor vorbire vor fi ascultate. Deci nu vă asemănaţi lor că ştie Tatăl vostru de cele ce aveţi trebuinţă mai înainte ca să cereţi voi de la El» (Matei 6, 7-8).

Nu numai noi, cei din lumea pământeană, avem nevoie de ajutorul Tatălui Ceresc pentru a depăşi cu bine greutăţile de zi cu zi, ci şi cei care fac parte din lumea spirituală, a celor care au trecut prin moarte, şi despre care nu ştim dacă au ajuns la starea de nepătimire, la lumina cerească a Bunului Dumnezeu.

Pentru a ajuta pe răposaţii noştri este nevoie de rugăciunea inimii, de rugăciunea adevărată, din tot sufletul. În acest sens trebuie înţelese ierurgiile (exemplu: slujba de înmormântare, parastasul etc.) celebrate în cadrul cultului Bisericii luptătoare. Rugăciunile celor vii, fiind auzite de Domnul Dumnezeu, pot anula starea de neascultare, de păcătoşenie, în care s-ar afla cei răposaţi. Aceştia ar putea primi iertarea, viaţa întru lumină veşnică. Primirea (de pomană) pachetului care se împarte pentru cel răposat, trebuie să atragă după sine obligaţia creştinească (a celui care primeşte respectivul pachet) de a spune sincer: „Dumnezeu să-l ierte!" Este şi aceasta o formă de rugăciune (de cerere). Domnul Dumnezeu este Domnul Dumnezeul răbdării (Vezi Romani 15, 5). Iar Domnul Iisus Hristos a fost exemplu de răbdare (vezi Matei 27, 14).

Iată adevăratul simbolism şi adevărata trăire cuprinse în Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie creştină.

X

Omul (pe pământ) este înconjurat de bunuri (materiale) multiple. Unora, ele servesc nevoilor imediate. Pentru alţii, ele satisfac plăcerile imaginare.

«Omul născut din femeie are puţine zile de trăit, dar se satură de necazuri.

Ca şi floarea, el creşte şi se veştejeşte şi ca umbra el fuge şi e fără durată.» (Iov 14, 1-2)

Viaţa fizică a omului se loveşte de multe obstacole şi existenţa lui este plină de griji. Scopul ostenelilor lui este succesul imediat, aici pe pământ. A câştiga şi a se bucura de câştig material, iată scopul imediat al omului mileniului meu. De aceea, nu fără îndreptăţire, greutăţile omului şi eforturile lui pe pământ i-au cerut să lupte. Să lupte cu el însuşi şi cu oponenţii săi. Lucrurile care ies în calea lui (a omului) se transformă în adevărate obstacole existenţiale. În acest sens putem vorbi de o „luptă pentru existenţă". Această luptă, urmărită în limitele sale juste, nu este o invenţie a omului. Căderea chipului lui Dumnezeu în dualitatea creaţiei a pervertit natura umană. Pentru om, lupta pentru existenţă dusă pe un pământ plin de pălămidă devenea de o extremă importanţă. Aşa se face că, în timp, lupta pentru existenţă producea (adesea) rezultate remarcabile pentru om. Frământările continue prin care trecea creatura au devenit nelipsite şi de neglijat. Aceste lupte continue nu au putut şi nu pot aduce mulţumiri omului modern. Ele îi aduc o satisfacţie trecătoare, prin care omul modern încearcă să uite de el însuşi în vâltoarea preocupărilor cotidiene. Vai de cel care consacră acestei lupte toate forţele sale, toată energia voinţei sale! Singur, fără o rela-

ţie intimă cu Creatorul, omul modern se va epuiza asemenea unui copil care nu-şi găseşte mama; debusolat şi plin de grijă pentru ziua de mâine.

Până în prezent, lupta pentru existenţă, cea pe care o cunoaştem din practică, nu a reuşit câtuşi de puţin să diminueze marile mizerii ale umanităţii. «Aici înţelegerea lutului, acolo strigătele de durere», spune un vechi autor indian; «aici savanţi care discută fără vreo apăsare, acolo beţivi care se încaieră; aici tinereţe binevoitoare, acolo oameni roşi de cancer şi de lepră; eu nu mai ştiu dacă viaţa este nectar sau otravă». Aşa era altădată; aşa este şi astăzi.

Dacă ne mărginim să facem din viaţă o luptă pentru existenţă, atunci ea devine pentru cea mai mare parte dintre oameni: durere şi injustiţie. Chiar dacă în faţa Creatorului toţi suntem egali…

Inima omului aspiră fără încetare la fericirea supremă. Nici cel mai mare succes, în lupta pentru existenţă, nu este capabil să ofere câştigătorului această fericire.

În Vechiul Testament, Ecclesiastul ne-a făcut (de mult timp) să auzim această plângere a omului: «Ce folos are omul din toată truda lui cu care se trudeşte sub soare?» (Ecclesiastul 1, 3).

Când cel mai mare succes dobândit în lupta pentru viaţă aduce mulţumire şi plăcere, va trebui (şi atunci) să spunem asemenea umanistului Goethe: «Eu eram ca un şobolan otrăvit care alerga de ici-acolo, aruncându-se peste tot ceea ce găsea, fără să poată stinge focul devorator de care el era mistuit». Acelaşi poet, care s-a bucurat de atâtea bunuri în lumea aceasta, mărturisea la bătrâneţe: «Viaţa sa un continuu supliciu cu care se confrunta omul care este nevoit să rostogolească piatra care nu poate fi

fixată niciodată, ea cade tot timpul şi că în cei şaptezeci-şicincideani de viaţă n-a avut parte nici măcar o lună de fericire adevărată».

Cum ar putea fi altfel?! Bunurile, care sunt obiectul luptei pentru existenţă, nu pot satisface pe om în dualitatea lui: trup şi suflet. Când ei (oamenii) vor obţine bunurile râvnite de atâta amar de vreme, uită că sunt trecătoare… Este o fugă continuă: deabia ajunge omul să realizeze că este în posesia fericirii, că, în clipa următoare, fericirea nu mai este de găsit. Numai Creatorul poate eterniza clipa celui care acceptă dialogul într-un sinergism divino-uman, sub cupola aureolară a curcubeului haric, înălţător.

* *
*

Dacă creaţia, potrivit firii ei, a fost pecetluită de Creatorul (tocmai) pentru a fi jertfită, atunci la ce bun ridicarea firii omului la treapta îndumnezeitoare după har?! Să ne sacrifice (oare) Dumnezeu numai de dragul de a „vedea" ieşind din creaţie fumul jertfei binemirositoare? Trebuia să existe, în istoria neamului omenesc, ceva care să fi declanşat îndepărtarea omului de Creator. Sfânta Scriptură ne precizează căderea protopărinţilor: «De aceea femeia, socotind că rodul pomului este bun de mâncat şi plăcut ochilor la vedere şi vrednic de dorit, pentru că dă ştinţă, a luat din el şi a mâncat şi a dat bărbatului său şi a mâncat şi el» (Facerea 3, 6) Iată singura explicaţie plauzibilă pentru omul care crede în pronia divină. Firea umană se putea sustrage căderii, neascultării? Puteau protopărinţii – Adam şi Eva – să rămână „pour toujours" la asemănarea cu Dumnezeu? În acest sens trebuie înţeleasă învăţătura Sfântului Maxim Mărturisitorul. Nu trebuie confundată atot-

ştiinţa Creatorului cu predestinaţia. Omul nu fusese sortit căderii. Dumnezeu, atotştiutor, cunoştea puterea de rezistenţă a firii umane în faţa ispitei. A Evei în faţa pomului cunoştinţei binelui şi răului şi a lui Adam în faţa Evei.

Pentru a salva întreaga creaţie, având corolar pe om, Creatorul a trimis spre sacrificiu suprem pe Fiul Său, Iisus Hristos. Cel Întrupat din Fecioara Maria „la plinirea vremii" (Galateni 4, 4). Răstignirea şi moartea pe cruce, asemenea alegerii lui Avraam, devin momente firești în iconomia mântuirii neamului omenesc. Numai astfel vom înţelege jertfa continuă a Fiului pe masa sfântului altar, în timpul Sfintei Liturghii. «Căci Dumnezeu aşa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică.» (Ioan 3, 16) Iată drumul spre ecumenismul inter-religios al mileniului trei.

* *
*

Ochii Dreptului s-au închis. Munţii plâng de atâta întuneric, apele au încetat să mai curgă, vântul a adus cu el răceala morţii, «pământul s-a cutremurat, pietrele s-au despicat, mormintele s-au deschis», numai Sfântul stă şi ascultă cântecul morţii, întreg universul se cutremură. De pe cruce, un înger îmi face semn să tac; să nu tulbur liniştea morţii Fiului Omului din Cetatea Sfântă. Numai ochii îmi sunt deschişi: privesc Trupul lui Iisus înfăşurat în giulgiu. A treia zi m-am dus să văd mormântul gol…, Înviase!... Acelaşi înger m-a privit şi mi-a zis: – Nu te teme, a mers în Galileea!... Cuprins de bucurie am alergat pe străzile iluminate ale Ierusalimului. Departe, vedeam ostaşii urcaţi pe tancuri… Încă mai păzeau mormântul lui

Iisus. Atunci am început să mă rog: Doamne, leagă-mă de numele Tău cel sfânt, să mă bucur de veşnicie. Purpura anilor mei nu o întina cu lacrimi amare. Fă-mi puternic întru adevăr, asemenea pusnicului din pustie. Ceartă-mă cu bunătatea Ta de Părinte. Deschide gura mea spre lauda Ta, Doamne. Ochii-mi mântuie, să poată vedea lumina Ierusalimului. Îndrăznesc să-Ţi cer, Doamne, curajul martirilor Tăi şi bucuria de viaţă veşnică a sfinţilor. Fericirea sufletului meu să sângereze numai la auzul numelui Tău. Îndulceşte-mă, Doamne, iubeşte-mă ca mai înainte!... Chiar dacă am căzut în faţa ispitei. Doamne, leagă-mă de numele Tău şi dă-mi voie să merg înainte…, spre Tine, Creatorule-Elohim.

* *

*

Auzind rugăciunea mea, oamenii mileniului meu vor înţelege că lupta pentru existenţă se dă în inima fiecăruia dintre noi, la limita dintre rai şi iad, acolo unde izvorăşte iubirea, apa cea vie a lui Hristos. Amin.

XI

Cel care se îndepărtează de calea care duce la Domnul dumnezeu, acela îşi îndepărtează propriul său suflet de trupul care îl îmbracă precum o „haină din piele” (Facerea 3, 21). Ignoranţa nu duce la trezvie, ci la necunoaştere. Raţiunea singură nu poate să ţină piept ispitei de a mânca o prăjitură cu ciocolată. Dobitoacele sunt ghidate de reflexe înnăscute pe care le repetă necondiţionat toată viaţa lor. Dumnezeu a binecuvântat pe om cu voinţă liberă şi cu puterea de a iubi chiar şi pe vrăjmaşul său. Boala secolului XXI este boala sufletelor care refuză să se apropie de Creatorul. Este acea privire pe orizontală, în care imaginile telurice se pierd într-o infinitate de simboluri. Simbolurile, atunci când nu sunt controlate de minte – prin cuvânt – devin obositoare, ducând la ruina, anularea omului modern. Numai prin cuvânt, omul are posibilitatea să străbată cerurile, să strige pe Dumnezeu, apropiindu-se (totodată) de El.

De ce nu poate omul modern să trăiască fără prezenţa Domnului Dumnezeu?!

Grija pentru viaţa activă, preocuparea permanentă pentru ziua de mâine, biruie dorinţa de a intra în dialog cu cineva care îţi este superior, Stăpân. Viaţa, în complexitatea ei, este suficientă pentru omul modern. Să fie aşa?! De ce se (mai) teme de propriile lui fantome? Disperat, omul mileniului trei îşi caută un partener de dialog. Cei mai mulţi se opresc în faţa cabinetului de psihiatrie. Medicaţia prescrisă de doctor le şterge (câteodată) obsesia; nu şi cauza ei. Rădăcina răului nu este una şi aceeaşi cu anu-

larea durerii. Simbolurile obositoare şi fără semnificaţie ale lumii moderne rămân pe mai departe culturi de viruşi activi pentru omul secolului XXI. «Iar îngerul a zis către Manoe: Deşi mă vei opri, eu nu voi mânca pâinea ta; dar de voieşti să faci ardere de tot Domnului, atunci adu-o. Şi nu ştia Manoe că acesta e îngerul Domnului.

Şi a zis Manoe către îngerul Domnului: Cum îţi este numele? Ca să te mărim, când se va împlini cuvântul tău.

Zis-a îngerul către el: La ce mă întrebi tu de numele meu? Că el este minunat» (Judecătorii 13, 16-18).

Omul modern care se opreşte în faţa unul locaş de cult (sinagogă, biserică, moschee etc.) caută pe Dumnezeu ca pe un posibil partener de dialog. Unul ca acesta diluează rădăcina răului prin rugăciunea minţii. El se află în permanentă trezvie duhovnicească. Omul raţional, dominat în permanenţă de teoria ştiinţelor pozitive, acceptă cu greu ceea ce se întâmplă dincolo de legile fizicii, de legile care guvernează universul creat de Domnul Dumnezeu. El nu îngăduie o altă perspectivă pentru semenul său. Pentru el materia există prin sine şi pentru sine. Sfinţii Părinţi ne cer să fugim de astfel de oameni. Simţul tactil domină întreaga lor viaţă. Oamenii dominaţi de raţiune, când privesc o icoană, ei spun că o pipăie. Omul bun şi iubitor de Dumnezeu controlează propria-i raţiune prin virtutea credinţei. Numai celui din urmă i se îngăduie să se afle printre nemuritorii veşniciei. Ceilalţi vor suporta povara secolului sau mileniului în care au pipăit materia predispusă la transfigurare. Cu toate acestea, omul mileniului trei nu trebuie să părăsească sau să dispreţuiască putinţa virtuţii care duce la cunoaşterea apofatică a Creatorului. Dacă nu va putea să iasă din chingile raţiunii, datoria lui este să

accepte sârguinţa şi dorinţa celor care pot ajunge pe culmile virtuţii şi ale mântuirii. Acceptând pe aproapele, ei vor accepta pe Însuşi Dumnezeu. Întristarea şi bucuria mistică de pe chipul aproapelui va transfigura materia. Simţurile trupului omului raţional se vor activa la auzul cuvântului rostit de cel aflat în dialog cu Creatorul. Atunci va apărea grăunţa de iubire care va transfigura întreg universul. Şi nu va mai fi război, pacea va triumfa pe pământ, în plin mileniu trei.

«Pleacă, Dumnezeul meu, urechea Ta şi auzi, deschide ochii Tăi şi vezi mâhnirea noastră adâncă şi cetatea asupra căreia se cheamă numele Tău. Că nu pentru faptele noastre drepte aducem înaintea Ta rugăciunile noastre cele fierbinţi, ci pentru milele Tale cele mari.

O, Doamne, ascultă! O, Doamne, iartă! O, Doamne, ia aminte şi lucrează! Nu întârzia pentru numele Tău, Dumnezeul meu; că numele Tău îl poartă cetatea şi poporul Tău!» (Daniel 9, 18-19).

Când omul va înţelege că este nemuritor, faţa lui va strălucii ca soarele. Atunci se va ridica deasupra poftelor şi va deveni propriul său stăpân, într-o lume finită, aflată sub pronia cerească.

Viaţa virtuoasă[1] este dobândită de omul care se smereşte în faţa Creatorului. Când ajunge la o astfel de viaţă, luxul şi opulenţa mileniului trei se vor metamorfoza în fărâmă hristică, din care, omul modern se va împărtăşi pentru aş transfigura firea căzută în necunoaştere. Nu se va

[1] Vezi Pr. Prof. Dr. Ioan Dură, *La consécration du Saint Chrême dans l'Église Orthodoxe Roumaine entre le XVIe et le XIXe siècles*, în Ephemerides Theological Louvanienses, Leuven-Belgia, 1986, nr. 62.

mai apleca spre cele trupeşti, iar mintea lui va gândi bine şi înălţător; ajungând să se cunoască pe sine însuşi.

Numai prin sârguinţă şi virtute putem obţine eliberarea sufletului nostru de sub tirania neascultării. Moartea sufletească este pericolul iminent al omului mileniului trei. Fără să se ferească de cele nepotrivite firii sale de creatură, omul modern se va afla în situaţia neplăcută de a se despărţi de nemurire ca un nestatornic; om fără de credinţă şi raţiune dreaptă. Un astfel de om nu va cunoaşte prezenţa Domnului Dumnezeu în lume şi sufletul lui va dăinui în întuneric.

De multe ori necredinţa este îndrăgită de cel plin de neascultare. Ce este descompunerea trupului omului păcătos în faţa Creatorului? Nimic! La Dumnezeu: nimic nu se pierde, nimic nu se câştigă, totul se permanentizează. Transformarea este proprie privirii omului căzut în necunoaştere, în neascultare. Ce este omul curat? O amforă plină cu vinul de la Cana. El trebuie arătat semenilor întăriţi prin rugăciune.

Dorinţa omului modern de a se transforma din creatură în Creator al Universului, în plin mileniu trei, devine un ideal care se prăbuşeşte în faţa mormântului istoriei neamului omenesc de până la el. Încă o dată mândria personalităţii lui se opune fructului crescut în pomul vieţii. Aripile minţii lui rămân pietrificate de slava deşartă. Considerându-se Demiurg, omul mileniului trei încearcă să se opună Adevărului care guvernează legile fizicii terestre. Iată ce spune Apostolul neamurilor: «Ba mai mult: eu pe toate le socotesc că sunt pagubă, faţă de înălţimea cunoaşterii lui Hristos Iisus, Domnul meu, pentru Care m-am lip-

sit de toate şi le privesc drept gunoaie, ca pe Hristos să dobândesc, (…)» (Filipeni 3, 8).

Omul mileniului trei va auzi cum va plânge fata din Rama…

Fata din Rama plânge şi nu are cine să o asculte. Mângâierea Domnului Savaot nu se mai aşează peste sufletul ei de fecioară neprihănită. Sufletul ei nu mai are chip de scăpare. Duhul deznădejdii mileniului trei i-a cuprins puterile. Acum se află între viaţă şi moarte.

Plânge fata din Rama nemaiputând suferi prigoana mileniului trei. Dar mintea nu i se rătăceşte în necunoaştere. Vatra focului nu i-a desfigurat tăria puterii duhovniceşti. Lacrimile fetei din Rama sunt fiinţe vii care se rostogolesc pe pământul sfânt, precum o mărturisire a căinţei. Ele se opresc la poalele muntelui Sfânt, Muntele Sinai, aproape de Templul mileniului trei, din Ierusalim. Este o cale lungă, ca de la pipăit la simţire, la inimă.

Fata din Rama plânge şi năvala de gânduri este oprită de propria-i credinţă. Pământ şi cenuşă este trupul ei de fecioară neprihănită. Aurul lacrimilor se lămureşte în focul războiului ispitelor propuse de Azazel. Puterile sufletului sunt chemate în numele Domnului Dumnezeu: «Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac, Dumnezeul lui Iacov…» (Matei 22, 32).

Plânge fata din Rama, lacrimile ei usucă bucuria de a trăi în plin mileniu trei. Lacrimile pocăinţei o rup din chingile nevăzute ale tentaţiilor mileniului meu. Fecioara caută o altă lume…, mai bună!... Lumea îngerilor. Numai prin rugăciune se va înălţa la ceruri. Acolo, proorocul Ilie o va întâmpina pe un car de foc şi îi va dărui dragostea aprinsă pentru Dumnezeul Savaot. Căci zice Domnul:

«Iată, Eu sunt cu tine şi te voi păzi în orice cale vei merge; te voi întoarce în pământul acesta şi nu te voi lăsa până nu voi împlini toate câte ţi-am spus» (Facerea 28, 15).

Cine, dintre fiii mileniului trei, are urechi, să audă!...

XII

Omul este nemuritor pentru că are întipărit (în el) chipul Domnului Dumnezeu, sufletul: „căci Dumnezeu nu i-a creat pur şi simplu ca pe nişte animale neraţionale (necuvântătoare), ci i-a făcut după chipul Său…" (Cf. Facerea cap. 1).

Omul, fiinţă raţională şi cuvântătoare, rămâne nemuritor atât timp cât este însetat de cunoaştere, prin credinţă adevărată. Cel care se face cunoscut (omului) în permanenţă în alte şi alte taine ale Sale este Creatorul, Elohim.

Fiinţă mărginită, limitată în timp şi spaţiu, omul poate să trăiască toată viaţa în dragoste cerească, numai iubind pe Dumnezeu, nădăjduind că este iubit de Creatorul, ca răspuns la chemarea sa. Iubirea atrage după sine eternitatea. Într-o familie inundată de iubire cerească, plictiseala, lipsa de permanentă noutate, nu-şi găsesc locul în sufletele celor doi soţi. Comunicarea dintre cei doi se va hrăni cu imaginea chipului lui Dumnezeu diseminat în chipul lor, ţinând (astfel) trează iubirea până dincolo de mormânt. Numai prin legătura cu Dumnezeu, omul este nemuritor. Neascultarea este cea care rupe pe om de Creator, făcându-l egoist, închis în el însuşi. Legile repetiţiei nefiind specifice lui. Necredinţa în izvorul nesecat şi plin de prospeţime (noutate) – Dumnezeu – duce la monotonie, la abandon, la anularea legăturii cu nădejdea supremă, cu Dumnezeul – iubire – Iisus Hristos. Nici necredinciosul nu moare cu totul, pentru că (şi el) este chipul lui Dumnezeu, dar (acela) trăieşte o nemurire a întunericului, păzită de propriul său egoism.

Cel care crede cu adevărat în Dumnezeu, menţinând legătura cu El prin rugăciune, poate să cuprindă infinitul?

Omul singur, fără ajutor ceresc, nu poate cuprinde niciodată infinitul. Va da mereu de o limită, pe care o depăşeşte, pentru a da de o alta, şi de o alta… Culminând cu neliniştea sufletească permanentă: negăsirea adevărului suprem. Numai prin Hristos, omul mileniului trei poate ajunge la deplina cunoaştere a necunoscutului, pentru că El este: „Calea, Adevărul şi Viaţa".

Oameni ai mileniului meu, credeţi în Hristos şi veţi fi nemuritori!

* *

*

Omul care se roagă, vorbeşte cu Dumnezeu, simte prezenta harului în sufletul său. Aceasta este puterea rugăciunii. Adresându-se Creatorului cel personal, şi nu omului, cel care se roagă – prin puterea rugăciunii – depăşeşte legile fizice ale creaţiei.

Puterea vrăjitoarei[1] stă în puterea mai mare a unei părţi în a dirija (pentru o clipă) legile naturii asupra unui individ vulnerabil, lipsit de credinţă tare, lucrătoare prin iubire. Felul în care vrăjitoarea intră în legătură cu energia lucrătoare a unei fiinţe şi influenţarea acesteia prin descântec poate să-i răspundă Biserica. Cum? Pentru a rupe aceste lanţuri nevăzute este nevoie de rugăciunea Bisericii[2], de rugăciunea preotului, precum şi de rugăciunea

[1] Vezi Dumitru Stăniloae, *Ascetica şi Mistica Ortodoxă*, vol. I-II, Edit. Deisis, 1993.

[2] Vezi Vladimir Lossky, *Teologia Mistică a Bisericii de Răsărit*, Edit. Anastasia, 1990.

celui care caută eliberarea sufletului şi a trupului din chingile energiei negative. Dumnezeu, fiind energia supremă, prezentă în tot şi în toate (fără a se identifica cu creaţia-creatură) revarsă energia harului necreat – energia pozitivă – peste individual vulnerabil, posedat.

Domnul Dumnezeu ascultă cererea noastră – rugăciunea – şi restabileşte armonia, echilibrul, acolo unde diavolul – prin intermediul omului – a căutat să o distrugă. Spune Sfânta Scriptură: „Toate câte veţi dezlega pe pământ vor fi dezlegate şi în cer şi toate câte veţi fi legat pe pământ vor fi legate şi în cer". Această putere a dat-o Fiul Omului tuturor apostolilor săi, şi celor care au urmat acestora, prin succesiune apostolică!...

* *
*

După învăţătura creştină ortodoxă, sufletul este o substanţă simplă (reală), vie, imaterială sau spirituală şi nemuritoare. Dacă trupul se întoarce în pământul din care a fost luat (Cf. Facerea 2, 7) –, sufletul merge la cel care l-a „suflat", la Dumnezeu. Moartea, despărţirea sufletului de trup, distruge numai trupul material, supus legilor de descompunere ale materiei.

Fiind dăruit de Dumnezeu însuşi, sufletul este înzestrat cu raţiune sau minte, simţire şi voinţă liberă: „Din toţi pomii din rai poţi să mănânci, iar din pomul cunoştinţei binelui şi răului să nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreşit!"[1]

Iată ce scrie Sfântul Atanasie cel Mare: „Un mic semn că sufletul oamenilor este raţional, este deosebirea

[1] Facerea 2, 16-17.

lui de făpturile neraţionale… căci… numai omul cugetă cele din afară de sine şi gândeşte la cele ce nu sunt de faţă şi revine la cugetarea lor şi prin judecată alege ceea ce e mai bun dintre cele cugetate…".

Sensibilitatea omului credincios sau simţirea sufletului omului necredincios este capacitatea acestora de a percepe tot ceea ce îi înconjoară şi ceea ce se petrece în propria lor viaţă. „Simţurile sunt organe sau instrumente prin care simţim. Sensibile sunt obiectele care cad sub simţire. Sunt cinci simţiri şi de asemenea cinci simţuri." Astfel avem: simţul văzului, prin care percepem culoarea şi tot ceea ce ne înconjoară; simţul auzului, prin care deosebim pe George Enescu de Mozard; simţul mirosului, prin care deosebim smirna de tămâie; simţul gustului, prin care deosebim mâncărurile de dulce de cele de post; simţul tactil, atât de apreciat de filozoful Platon (clasându-l pe primul loc).

Iată ce ne spune Sfântul Ioan Damaschin: „Trebuie să se ştie că Ziditorul a construit duble fiecare din organele simţurilor (doi ochi, două urechi, două nări ale nasului) pentru că atunci când se vatămă unul, să îndeplinească celălalt funcţia sa".

Creat după chipul şi asemănarea Sa, a Domnului Dumnezeu, omul a primit puterea şi porunca de a se înmulţi şi stăpâni pământul: „Şi a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; a făcut bărbat şi femeie.

Şi i-a binecuvântat, zicând: Creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul şi-l supuneţi; şi stăpâniţi peste peştii mării, peste păsările cerului, peste toate animalele, peste

toate vietăţile ce se mişcă pe pământ şi peste tot pământul!»[1]

În Eden, omului i s-a dat libertatea de a decide între bine şi rău, între util şi nefolositor. Prin păcatul neascultării, omul îşi depăşeşte condiţia fiinţială, limitându-şi (astfel) libertatea, atrăgând asupra sa plata neascultării: moartea.

Întemeiat pe credinţa în Învierea Domnului Iisus Hristos, pe un Dumnezeu personal, creştinismul recunoaşte şi existenţa sufletului uman – spiritual şi nemuritor –, pentru că: „Sufletul se împărtăşeşte din viaţă, pentru că Dumnezeu voieşte ca el să trăiască". Şi viaţa este Dumnezeu creatorul.

* *
*

Omului, chiar şi celui din mileniul meu, nu-i place să sufere, să plângă. Ori de câte ori are posibilitate să se bucure o face cu mulţumire. Bucuria este pentru om ceva sublim, de care nu se poate lipsi. Numai lumina pentru plante poate fi comparată cu acel sentiment de mulţumire sufletească, de plăcere trupească, bucuria. Însuşi cuvântul Evanghelie înseamnă veste bună şi are menirea de a ne bucura duhovniceşte. Fiul Omului, Iisus Hristos, a adus printre neamuri bucuria Întrupării Sale „la plinirea vremii" (Galateni 4, 4).

Bucuriile în sine nu sunt aducătoare de necazuri. Domnul Iisus Hristos nu le-a condamnat. El Însuşi s-a bucurat de toate frumuseţile şi prilejurile de veselie, pe care lumea – ca operă a Domnului Dumnezeu – le-a pus la

[1] Facerea 1, 27-28.

îndemâna omului. Citäm: „Şi a treia zi s-a făcut nuntă în Cana Galileii şi era şi mama lui Iisus acolo.

Şi a fost chemat şi Iisus şi ucenicii Săi la nuntă.

Şi sfârşindu-se vinul, a zis mama lui Iisus către El: Nu mai au vin. (…)”[1]

Iisus cunoştea preceptele Primului Testament, se bucura împreună cu fraţii săi evrei, amintindu-şi (ca Om şi Dumnezeu) de ospăţul făcut de Iosif în cinstea fraţilor săi: „Iar Iosif, văzând printre ei şi pe Veniamin, fratele său cel de o mamă cu el, a zis către ispravnicul casei sale: Bagă pe oamenii aceia în casă şi junghie din vite şi găteşte, pentru că la amiază oamenii aceia au să mănânce la masă cu mine!”[2]

Morala creştină, care pare severă şi recomandă lupta împotriva ta însuţi, cumpătarea, înfrânarea, postul etc., nu este (aşadar) împotriva bucuriei.

Omul, fiinţă liberă, poate să-şi satisfacă plăcerea trupească şi bucuria sufletească în chip raţional şi firesc, dar poate să le şi pervertească. Singur omul, întrucât nu este condus numai de legea naturală a instinctului, ci este dotat cu raţiune şi voinţă liberă, are posibilitatea căderii, a abuzului dăunător, a îmbolnăvirii: sufleteşte şi trupeşte.

Apropierea binecuvântată dintre bărbat şi femeie, în scopul perpetuării vieţii şi a împlinirii finţiale a omului pe pământ, este izvor de bucurie, „o înălţare şi o răsplată a Domnului pentru concursul ce fiinţa vie îl dă continuării vieţii în lume. O înălţare a lui până la întrezărirea bucuriei fără nume a creaţiei”.

[1] Ioan 2, 1-3.
[2] Facerea 43, 16.

Numai în măsura în care bucuria este laolaltă cu cumpătarea, cu virtutea, cu rugăciunea – în viaţa de zi cu zi –, ea devine folositoare vieţii şi desăvârşirii duhovniceşti.

XIII

Europeni, Vă rog, nu mi-L luaţi pe Iisus!...

Plâng… Şiroaie de lacrimi îmi udă trupul muiat de neascultare… Plâng… Vor să mi-L ia pe Iisus… Vor să-L ducă cu ei în întunericul iadului, măsurat de privirile celor pierduţi în disperare.

Oameni ai mileniului trei, nu mi-L luaţi pe Iisus!... Plâng… Vor să mi-L ia pe Iisus, să intru într-o stare de somnolenţă spirituală, să-mi pierd liniştea sufletului.

Oameni ai mileniului trei, nu mi-L luaţi pe Iisus!...

Plâng… Duhurile rele se agită în jurul mădularelor trupului meu. Vederea, gustul, celelalte simţuri îmi slăbesc. Toropeala, moleşeala neascultării ţin cugetul meu între hotarele deznădejdii.

Pământeni ai timpului meu, nu mi-L luaţi pe Iisus!... Plâng şi lacrimile calde umezesc Chipul lui Iisus din icoană.

– De ce îmi luaţi pe Iisus? Am strigat cu putere. El este piatra din capul unghiului; este piatra pe care a fost zidită Europa Creştină.

– De ce îmi luaţi pe Iisus? Lăsaţi-mă să petrec cu El bucuria cea fără de margini.

Europeni, plâng şi-mi privesc sufletul gol… Săgeţile mustrării dumnezeieşti aprind în mine luminile harului, bucuria de a trăi într-o Europă creştină.

Oameni buni, Vă rog, nu mi-L luaţi pe Iisus!... Simt în mine întristarea, lacrima ca picurul de sânge.

– Vă rog, Europeni ai mileniului trei, fiţi buni, nu-mi luaţi pe Iisus, Domnul nostru, al tuturor celor care recunosc de părinte pe patriarhul Avraam.

* *

*

Într-o Europă secularizată, la început de mileniu trei, mă simt obosit de vise eshatologice. Liniile parchetului se desfac în fire de sârmă ghimpată. Marea Nordului suportă greutatea tancurilor ruginite de timp. Iar eu o iau de la capăt în noaptea pustie, gândind la Iisus, la ziua de mâine.

Pe obrazul bătrânului continent au apărut riduri adânci provocate de voci televizate, de voci pe internet. Sus, arde atmosfera unei planete necunoscute de mine. O ţin în palmă, oasele de la mână mi se îndoaie asemenea fibrelor optice care traversează oraşul inundat de vise eshatologice. De la nord, vântul provocat de o moară infernală, răstoarnă albumul secolului blestemat, secolul douăzeci. Regizorii de farse teatrale caută gena umană ascunsă în frigidere reci, în care gheaţa devine cenuşă. Spectacol dezolant, amintind de o gară în flăcări, cu trenuri supravegheate prin telefon. Arterele se sparg sub presiunea sângelui roşu, prea roşu de atâtea droguri. Buzele mele sărută atomul unei flori şi trupul îi simte mutaţia genetică. Planeta informatizată se scaldă în lumina becului aprins de Tine în timp. Chipul lui Dumnezeu străluceşte în ochii mei de european. Ce-mi pasă de toată această provocare, în care misterul se ascunde în salonul oval de la Casa Albă!... Firul roşu tulbură pământul plin de disperare.

* *

*

Vai, Europa mea!... Încremenesc, Iisus nu mai merge cu noi printre blocuri… Omul (singur) face să cadă ploaie pe uscatul asfaltat cu bitum incandescent. Sirena vremurilor moderne atrage universul într-o moarte lentă. Omul, pe pământul secolului XXI, fuge de el însuşi, îndepărtându-se de Creator. Fuge speriat de furtuna provocată de tehnologia computerului.

Într-o după-amiază de mai, marmura vânătă care acoperă mormântul lui Iisus va fi frecată cu un disc solar. Pe ţărmul Mării Moarte, pe o plaje părăsită, pusnicul – cu lacrimi în ochi – va implora mila pentru Sodoma şi Gomora.

Tot în visul meu eshatologic am văzut un cer nou şi un pământ nou, în care copiii dormeau fericiţi, purtaţi în braţe de roboţi ancestrali. Mamele supravegheau de departe odraslele (cu oasele) atrofiate de experienţele nucleare; amintind haosul dinainte de creaţie.

Încremenesc!... Aspirina astâmpără febra, dar necredinţa mocneşte în trupul decalcefiat. Omul se îndreaptă spre o lume artificială, îndepărtându-se de Creator. Piscuri promise de ştiinţă se deschid în faţa ochilor (lui) obosiţi de neascultare.

Vai!... În Europa, Marea nu mai era albastră. Cerul picura fierbinte pe pământ. Liliecii zburau în lumina soarelui provocat de oglinzi artificiale; cancerul rodea celula umană. Câinii pavau oraşele cu labele lor murdare, în navele cosmice urcau în grabă vise închise în sicrie reci. Ororile holocaustului sugeau ca o meduză seva din fructul vieţii, într-o lume a frumosului necunoscut. Atunci am auzit o voce satanică, zicând: O Europă nouă, O Religie

nouă. Şi am tăcut gândind la Apostolul Pavel, la Domnul Iisus Hristos.

În visul eshatologic, fisiunea nucleară, laserul, clonarea, mă făceau să vărs lacrimi de durere peste omida căzută din pom.

O fragedă gură (de fecioară) muşcă nesătulă din fructul copt la soarele artificial al mileniului trei. Copiii chemaţi de Iisus plâng soarta omului pe pământ.

* *

*

O nouă Europă, O nouă Religie. Ce blasfemie!...

Pacea Domnului tulbură Europa ameţită de focul tras de Azazel. Valuri reci de sudoare curg pe obrazul continentului răvăşit de războaie. Vulcanul Etna stă să erupă din nou în inima Europei plină de neînţelegeri fratricide. O picătură neagră de cerneală acoperă Legea iubirii lăsată de Iisus celor nevinovaţi. Cuvintele sacre se aud la întâmplare în marea forfotă impusă de satan. Iarba a fost pârjolită de focul dreptăţii profetului Moise. A rămas ţărâna acoperită de smocuri care amintesc de focul străin, folosit de fiii lui Aaron. Vârtejul de nisip, provocat de neascultare, spulberă urma dreptului pe pământ.

– Ce unitate!... Ce Biserică Catolică!... Ce Biserică Ortodoxă!... Ce Biserici Protestante!... O Europă nouă, O Religie nouă. Strigă vocea secularizată a Europei îndoliate…

Unde eşti, Doamne, Slăvite!... Să vezi clonarea umană care tulbură creaţia… Inutilă insomnia indiferenţei noastre!... Veşnicia promisă ocoleşte terra.

Steagul Europei Unită apare, dispare, fâlfâie în vântul impus de o istorie greşită. Mirosul de carne din hală

aminteşte călătorului tăcut despre teama de a fi fericit. Este ora feliei de pâine înălţată la cer pentru cei mulţi.

Urmăresc călătoria acelui trecător, gust odată cu el nevinovăţia omului mileniului trei. Din întâmplare, izbesc singurătatea, lipsa de iubire, cu o fărâmă căzută de pe masa locaşului sfânt. Mă prinde amnezia semenului meu, rătăcesc tăcut printre blocuri. Steagul mai fâlfâie în vântul impus de istorie. Glasuri frumoase se aud în tunelul care străbate Marea Nordului. Am să privesc de sus, de la etaj, forfota impusă de computer. Mă voi îmbrăca în haine de gală. Betoniera mai umple o scară şi azi…, omul o calcă gândind (încă) la Tine.

* *

*

Trecătorule – prin Europa mileniului trei – vrei să muşti din visul meu amar?! Ai adormit flămând şi gol!... Aerul cosmic ţi-a umplut alveolele pulmonare, iarba proaspătă s-a topit în trupul tău prăfuit de vicii.

Trecătorule – prin Europa mileniului trei –, de ce ai supărat pacea de pe pământ? Stau istovit de a ta apăsare, cad în genunchi să spun „Tatăl nostru".

Dimineaţa mi-a pierit glasul. Resturi de pe lună au căzut pe limba mea; urâsem prea mult! În zadar mă muncesc să-mi curăţ trupul… Cu frica de a fi departe de Tine, rămân ascuns în Univers, cu dorul de aţi vorbi, Doamne.

Trecătorule – prin Europa mileniului trei – vrei să muşti din visul meu amar?! Dacă: Da! Atunci urmează Lui: „Iisus a răspuns şi i-a zis: Dacă ai fi ştiut darul lui

Dumnezeu şi Cine este Cel ce-ţi zice: Dă-Mi să beau, tu ai fi cerut de la El şi ţi-ar fi dat apă vie”[1].

Căci: „Nu poate un om să ia nimic, dacă nu i s-a dat lui din cer”[2]. Europei i-a fost dat Fiul Omului: „Tatăl iubeşte pe Fiul şi toate le-a dat în mâna Lui”[3].„Cine are urechi de auzit, să audă”[4].

* *

*

În toată Europa miroase a motor ars (de maşină), pneurile se întrec pe asfalt, natura îmbată pământul cu o floare, omul mai taie un copac. Nepăsător, cu pete mari pe obraz, europeanul mileniului meu se scaldă în necunoaştere voită. Natura înţelege misterul rămas şi plânge copacul tăiat de o mână mută. Omul se apleacă, sărută copacul, strânge cămaşa care-l sugrumă. Se uită, priveşte pădurea, gândind la proiectul uzinei de zahăr. Ce dulce este natura!... Şi fructul oprit… Îşi frânge copacul rădăcina, cade pe asfalt istovit.

Miroase a motor ars (de maşină), filmul rulează viaţa naturii, se cântă în pustiu jalea copacului devenit cherestea, pervaz pentru vilă. „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, ia aminte la mine, pentru ce m-ai părăsit? Departe sunt de mântuirea mea cuvintele greşelilor mele”[5].

Dirijorul orchestrei se înclină luminat de pian. O mână de robot atinge clapele pline de rugină. La fiecare

[1] Ioan 4, 10.
[2] Ioan 3, 27.
[3] Ioan 3, 35.
[4] Matei 11, 15.
[5] Psalmul 21, 1.

atingere sunetele se rostogolesc pe planşeul scorojit de visare. Din balcon, de acolo de sus, un ropot de aplauze – ca o şarje de tun – izbesc involuntar clapele computerului deschis. Transformare ludică a sângelui care a colorat duna de nisip din pustiul Iudeei. Povară a căutării lăuntrice. Sărmana Europă, Ea este fără Iisus!...

Plânge orchestra sub bagheta dirijorului. Bagheta nu are suflet, numai carne de fier. Europenii cântă şi continuă să spere, să nădăjduiască în venirea Ta, Doamne Iisuse. „Dar când mergeau ele să vestească ucenicilor, iată Iisus le-a întâmpinat, zicând: Bucuraţi-vă! Iar ele, apropiindu-se, au cuprins picioarele Lui şi s-au închinat. Atunci Iisus le-a zis: Nu vă temeţi.”[1]

* *
*

Celulele mi s-au mişcat în trup, într-un val al disperării homerice. Într-un incendiu de ceaţă şi fum am zburat străpungând cu ideea membrane tectonice. Organele îşi căutau locul pavat cu mătase, borduri de lumen deveneau hotar imaginar, în care scheletul desfăcea ochiului necredincios, carnea de pe mine. Sărmana Europă…, îl caută pe Dumnezeu.

Să zburăm ca un fluture fermecat de lumina neonului înfiletat. Să zburăm peste zidurile acestei generaţii căzută în necunoaştere şi să ajungem la poalele Muntelui Sinai. Acolo vom găsi pe Moise, pe Ilie şi pe Iisus.

Privesc prin binoclul necredinţei spectacolul trist al Europei îngenunchiate de Antihrist. Stau rezemat de po-

[1] Matei 28, 9-10.

mul cunoaşterii pentru a şterge sângele de pe caldarâmul pătat de istorie.

„Domnul va judeca pe popoare; judecă-mă, Doamne, după dreptatea mea şi după nevinovăţia mea.

Sfârşească-se răutatea păcătoşilor şi întăreşte pe cel drept, Cel ce încerci inimile şi rărunchii, Dumnezeule dreptate.

Ajutorul meu de la Dumnezeu, Cel ce mântuieşte pe cei drepţi la inimă."[1]

Computerul trădează ştiinţa secolelor trecute prin inteligenţa lui artificială. Aici, pe pământ, trăia omul pentru care venise Iisus. Taina continua să existe…

Într-un praf gros de pirită portocalie, pe măsuţa sculptată de Brâncuşi, văd o icoană dăruită Europei: este Maica Domnului îmbrăcată în negru; plânge pe Iisus. Cât se poate de firesc, îmi înclin fruntea plină de ridurile istoriei pentru a vedea europeanul care îşi programează computerul pentru a se apropia (din nou) de Tine, Doamne. Da!... Se poate. Programul computerului întocmeşte sufletul omului care a alergat după Tine de mii de ani. De ce n-ar alerga şi în plin mileniu trei!... În ultimul timp, omul-european s-a mulţumit cu uitarea, lăsându-Te să pleci de lângă bătrâna Europă. Acum, perdeaua din faţa oglinzii împiedică Chipul Tău să fie văzut de mine. Sunt supărat… Încerc să programez ordinatorul sufletului meu plin de iubire, plin de dragoste pentru Tine… Într-o bună zi, Europa va avea nevoie (din nou) de Tine.

* *

*

[1] Psalmul 7, 8-10.

În rugăciunea mea, Trupul Tău flagelat este fruct curat, cules din pomul vieţii. Chiar şi fibrele optice au farmecul florilor de munte, răsărite pe stânci singuratice, bătute de vânt. Cu mâna plină de căinţă încerc să Te ating, să pipăi (precum Toma) Trupul Tău transfigurat. Încă puţin şi Te voi atinge!... A rămas icoana prin care pot crea partea văzută a Chipului Tău întrupat.

Răsar stele într-o avalanşă de lumină cerească, lava solară împroşcă universul cu bucăţi de lumină aduse de un Sfânt. Pacea iubirii aprinde întreg universul; chiar şi pe mine, cel care mă rog să ating Trupul Tău transfigurat.

* *

*

S-a ofilit universul în mintea mea de om păcătos. Morminte funerare, din vremea patriarhilor, ameninţă Europa cu un firav os de sfânt, de drept al Legii lui Moise. Tulburat, aştept să apară luna furată de un nor despicat de lumină. Morminte din lespezi de sare iuţesc gustul pentru o lume mai bună. Este secolul meu, este mileniul trei. Priviţi-l!... O vrabie părăsită zboară ameţită de zgomot, un câine mecanic aleargă haotic, încercând să simtă gust de sânge tomnatic. Figurile din ceară, prinse în asfalt, se topesc în fumul negru care acoperă metropola. Se trezeşte dorinţa omului-european de a aprinde candela credinţei. Unde eşti, Doamne! Mileniul meu se îndepărtează de Tine.

* *

*

Se descompune templul acestei lumi sub privirea mea neputincioasă. Fecundat în eprubetă, omul mileniului meu devine obiect însufleţit. Sufletul lui simte răceala cri-

nului înflorit pe mormântul rămas gol. Bucuria Învierii lui Iisus n-a pierit.

Se nasc copii mângâiaţi de sticlă, stau în chirie, asemenea puiului de cangur. Se descompune ziua de mâine a mileniului trei. Omul leagă viaţa cu necunoscutul, cu un lanţ ruginit, care se poate rupe oricând… Câtă detaşare din partea lui!... A uitat de Creator. Ce păcat!... Şi eu, european care mai aştepta o înviere!... Sunt prins în acelaşi lanţ al deşertăciunilor omeneşti. Dar bucuria Învierii n-a pierit de pe chipul meu de muritor.

* *

*

Am lăsat în urmă, ca pe o vrăjitoare, anul două mii. Tristeţea anului (două mii) mă doare. De ce nu vii? De ce te duci? An două mii!... Butonul care deschide calea spre paradisul omului mileniului trei se află la discreţia robotului mecanic. Desigur, vom trece dincolo de univers, într-o lume fermecată de pace. Spune-mi că voi trăi şi dincolo de curcubeu, îmbrăcat în lumina serafimilor. Norii grei ai neascultării mileniului meu se vor risipi la auzul chemării Tale de Părinte. De aceea sărut oglinda lacului cu tei, barda scăpată în trupul de aloe; misterul vieţii este în inima mea dăltuită de Tine, Doamne al Puterilor.

Omul aduce visele pe pământ!... În întunericul fermecat al gândului, o avalanşe de informaţii fugare deznoadă clipa legată de eternitate. Printr-o spărtură, făcută în vid, omul vede galbenul soare cum se stinge… Iadul ne paşte – ca pe poet – dacă nu ne întoarcem la Tine.

În noaptea veşniciei coboară îngerii din Cer şi ochii mi se închid de atâta bucurie. Continui să urc alături de îngeri; privirea prin care mă chemi la Tine, Doamne.

* *

*

Trăiesc lângă tine, pământ câştigat prin neascultare. Când privesc în oglinda concavă, lumea îmi pare ondulată, diformă, plină de sânge nevinovat. Nu-mi este sete de adevărul ascuns în ţărână şi nici nu vreau să ştiu când ne-am născut. Vioara cântă pe note de Bach, ziua e bună!... Nimic nu mă mai spăimântă… Nici (chiar) centralele nucleare defecte!... Pe peretele dinspre apus se joacă umbra cu soarele. O pată neagră ameninţă casa în care m-am născut – Europa – şi în care vreau să trăiesc binecuvântat de Tine, Elohim.

De-a lungul istoriei, omul a dat cu zarul pentru a vedea dacă exişti, Atotputernice. Viaţa veşnică luminată de torţele romane a rămas pecetluită în catacombele Romei antice. Sceptic şi sfios până la necunoaştere, trag timpul mileniilor peste mine, zicându-mi că m-am învelit cu binecuvântarea Ta de Părinte: „Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeu lui Isaac, Dumnezeul lui Iacob…".

Omul mileniului trei trăieşte, percepe tehnologia computerului ca pe o binecuvântare omenească. El uită să spună şi să creadă că Legea primită de Moise (încă) este bună, iar iubirea de frate (pentru neamuri) este scrisă pe mormântul Învierii lui Iisus.

Plec, Doamne, sunt aşteptat de ziua de mâine. Răspunsul Tău încă nu-l văd pe ecranul computerului; n-a ajuns pe pământ… Afară este vânt, proteza de lemn a umanităţii îmi chinuie deplasarea pe pământul binecuvântat de Tine la începutul creaţiei. Tu încă nu ai apărut în ochii mei care Te caută cu disperare, Elohim!... Acum, la început de mileniu trei.

* *

*

Creierul omului mileniului meu îşi numără neuronii în tăcere, chinuit de ceva straniu, de neînţeles. Ce tainică este lumea viselor împlinite!... Hârtia poleită rămâne nepătată, asemenea cerului poleit de stele care ard. O formă goală, încuiată în necunoaştere, aşteaptă izbăvirea…, precum oasele din mormânt. Plâng raţiunea stearpă a mileniului meu, plămadă a viselor himerice. Se joacă omul cu pământul, cu propria-i existenţă. Şi Tu taci, Doamne!... Îl laşi să-şi continue jocul neascultării adamice.

* *

*

Sună telefonul eternităţii, omul doarme pe o stradă asfaltată cu morminte. Cu braţele încărcate de tancuri electronice, el rupe ramurile de măslin, jucându-le în picioare. Fereşte-te de apocalipsă, soldatule necunoscut!... Marea cea mare spumegă, este tristă, prăpastia dintre om şi Eternitate face civilizaţia să sufere de singurătate. Fii tu, omule al mileniului meu, fii tu constructorul scării care urcă spre Ceruri… Construieşte un pod pavat cu lacrimi de sfinţi; tu, omul tehnologiei moderne. Apropie nădejdea de potirul sfânt, transform-o în bucurie eternă. Atunci se va lumina inima cercetătorului căzut în necunoaştere. Stâncile se vor preface în relicve sfinte. Mirosul de mir de aloe va năpădi pământul. Omul va deveni curat şi frumos, ca un înger pogorât din Cer, de la tine, Dumnezeule Savaot.

Şarpele ameninţă din nou omul!... Este vorba de şarpele (destin) poleit cu ceară de albine. Caii mileniului meu aleargă cronometraţi de o mână slută. Nu mai ştiu

cum te cheamă, omule!... Dar să ştii că ai greşit. Nu-mi rămâne decât să te ocolesc, spaimă a gândurilor eterne. Afurisită cameră de gazare, mi-ai umplut sufletul (de european) cu miros de carne arsă. Probabil mâine va fi altfel… Rămâne de văzut. Privirea îngrijorată a sfinţilor va încerca să învăluie creaţia (toată) cu iubirea lui Hristos. Pruncii vor sta cuminţi la sânul Maicii Domnului.

Şarpele ameninţă din nou omul!... De data aceasta se înşeală amarnic. Ştiinţa, luminată de credinţă, va ridica pe Cain din întunericul păcatului adamic. Omenirea pătată de sângele nevinovat a plătit odată; apa potopului a spălat pământul călcat de necredincioşi. Acum, la început de mileniu trei, a venit timpul pocăinţei, al dragostei după Tine, Elohim.

* *
*

Închid – din când în când – ochii mileniului meu şi văd sirena albastră deranjând universul cu strigăte de disperare, rostogolite într-un mormânt gol. Mântuitorul a Înviat din morţi!... Omul mileniului meu îşi imaginează umbre răzvrătite, culcate pe o coală nepătată de vise. Straturi de ozon opresc ploaia de meteoriţi galactici. Puterea Cuvântului transformă norii păcatului în lumini de curcubeu. A trecut vremea fructului putrezit, căzut pe iarba din Eden. A adormit satana!... Omul calcă cuminte peste necunoaşterea adamică. Începe (din nou) să vorbească cu Tine, Doamne al Puterilor.

* *
*

Sufletul îmi este sufocat de atâta neascultare… Nopţi îndelungate privesc dezordinea lumii în care trăiesc şi nădăjduiesc. Numai aripile îngerilor mai aduc prospeţime pe pământ. Lumina adusă de ei alungă spaima mileniului meu. Sufletul lumii este gol, precum gestul meu. Ochiul mi se scaldă în umoarea apoasă transformată în sânge nevinovat. Şi îmi vine să strig: Vreau să gust din starea nemuririi neamului ales!... Pe masă sunt flori de alun presărate de îngeri… Încerc să visez… Epocile viitoare vor sparge geamul vitrinei cu cărţi, în care este ascunsă înţelepciunea lumii. Şi vor ieşi pe străzi tinerii botezaţi pentru a cere iertare Înţeleptului lumii.

Oamenii mileniului meu salută anotimpul plecat, lăsând totul în puterea nopţii albe. De ce au ei frânturi în vorbe şi gesturi de împărat?! Arborele metalic a ruginit de mult în parc. Cuvânt al duminicii care doarme visând, nave care pleacă pe oceanul fără de fund; nori negrii – ca cerneala – cad pe pământul promis lui Adam. Aceasta este imaginea mileniului meu.

Trecătorule, cu capul îngenuncheat de microcipuri, vezi artificiile care fac viaţa noastră un chenar negru?! Apropie soarele de grădina uitată de timp, adormi privind cerul.

În ceea ce mă priveşte, mă grăbesc să ajung lângă Tine, Doamne. Cu un sărut lăuntric, să sărut tot ce am uitat: Iubirea Sfântă din Scriptură.

* *

*

Blocurile mileniului meu au prins rădăcini în beton. Farurile astrelor din univers pârjolesc iarba căprioarelor. Pantofii elastici ai ignoranţei calcă carnea vărgată a zebrei

lăsată pradă trecătorilor furioşi. E toamnă, copiii se apropie de mesteceni. De undeva, din morminte, se aude glasul morţii. Gândurile încetează să mai mistuie neuronii obosiţi. Mileniul meu suferă de necredinţă. În dezordinea mileniului trei deschid ochii pentru a vedea viitorul umanităţii nelegiuite. Lumina confuză din ochii mei vede un Om înfăşurat în giulgiu, discutând cu Moise şi cu Ilie… Se face lumină pe pământ!... Şi plâng de bucurie. Mileniul meu este salvat!... Noul Templu din Ierusalim este acoperit de slava Dumnezeului Savaot. Viitorul se revarsă ca aerul proaspăt din Grădina Gheţimani. Iubirea inundă întreg Universul. Pacea curge dintr-un tei înmiresmat de îngerii Tăi. E fericire pe pământ!... Poporul ales cântă măreţia celui de al treilea Templu, la Ierusalim. Acum, la început de mileniu trei.

Epilog

„Pocăiţi-vă că s-a apropiat împărăţia cerurilor” (Matei 3, 2).

A ajunge la asemănarea cu Dumnezeu: a fi bun, drept; a avea toate virtuţile teologice – dragostea, credinţa, nădejdea – trebuie o împreună-lucrare: Dumnezeu şi om. Iisus Hristos cere omului mileniului trei să fie asemeni Lui. Fără de păcat! Oare dacă avem bunuri materiale ne îndepărtăm de Fiul Omului?! Numai săracii se pot apropia de Hristos?! Ca şi bogăţia, sărăcia poate să îndepărteze pe om de Creator. Când omului îi lipseşte ceva, cere la aproapele, iar dacă are tot ce-i trebuie, cum este omul bogat al mileniului trei, se împrumută numai la Bancă. Având tot ce-i lumesc, bogatul consideră inutilă rugăciunea către Dumnezeu. Greu!... Iisus ne invită la viaţa trăită de Adam şi Eva în Grădina Eden, înainte de căderea lor în păcatul neascultării, când viaţa lor era comuniune, iubire, fericire fără de moarte, faţă către faţă cu Dumnezeu.

După alungarea din Eden, omul şi-a clădit o viaţă artificială, căutând să găsească clipa plăcerii efemere cu preţul îndepărtării de Creator. Această comportare este specifică şi omului mileniului trei. Falsa libertate, de care zice că se bucură,îl îndepărtează de el însuşi, de părticica divină sădită în el, de propria-i conştiinţă. Mai aproape este de om plăcerea vieţii pământeşti, decât plăcerea vieţii cereşti. Numai cine iubeşte poate renunţa! Oare nu poate omul mileniului trei cu două deodată? Răspunsul l-a dat Domnul Iisus Hristos, spunând (celor de atunci, celor de

astăzi şi celor de mâine) că nu putem sluji lui Dumnezeu şi lui Mamona în acelaşi timp. Omului mileniului trei îi rămâne de îndeplinit îndemnul proorocului Ioan:

„Pocăiţi-vă că s-a apropiat împărăţia cerurilor”.

Cuprins

Prolog 5

Capitolul I 9
Capitolul II 17
Capitolul III 21
Capitolul IV 29
Capitolul V 35
Capitolul VI 41
Capitolul VII 45
Capitolul VIII 49
Capitolul IX 55
Capitolul X 59
Capitolul XI 65
Capitolul XII 71
Capitolul XIII 79

Epilog 95

DE ACELAŞI AUTOR:

• ÎNCHINARE poezii, 1993;
• SCHIMBAREA LA FAŢĂ poezii, 1994;
• EUROPA, ŢARA MEA poezii, 1998;
• TEATRU, 1999;
• SCRISOARE DE LA ÎNGER poeme hristice, 2000;
• MĂRTURISIREA bildungsroman, 2001;
• URCUŞURI APOFATICE ALE MINŢII, 2001;
• LACRIMI AMARE metatron, 2002;
• ORTODOXIA, AMFORA PATRIARHULUI IACOV, 2003;
• BALADA MEŞTERULUI MANOLE INTERPRETATĂ AUTENTIC, 2003;
• CÂNTAREA CÂNTĂRILOR, 2004;
• NUNTA DIN CANA, 2004;
• TEATRU, 2004;
• POMUL VIEŢII, 2005;
• BIBLIOGRAFIE VETERO-TESTAMENTARĂ..., 2005;
• INOCENŢA nuvele, 2005;
• EVREII AU PRIMIT PE HRISTOS, 2006;
• TEATRU, 2006;
• MUNTELE CREDINŢEI, 2006;
• IOSIF ÎN OCCIDENT / JOSEPH IN THE OCCIDENT, 2006.